УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС

МІСІОНАР

2010
ГРУДЕНЬ
№12 (217)

Перша Служебниця свого народу с. Томія БРОДОВИЧ, СНДМ, Сербія

«Віра в Бога додає нам оптимізму…» о. Йоанікій ЧВЕРЕНЧУК, ЧСВВ

Чому люди йдуть у секти? *бр. Климент ГРЕЩАК, ЧСВВ*

Чудотворна Ікона Матері Божої Остробрамської

м. Вільнюс (Литва) ▶

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА ... 3

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ
НА СІЧЕНЬ ... 6

ПОКРОВИТЕЛЬ НА СІЧЕНЬ:
СВ. ТЕТЯНА, 25 СІЧНЯ ... 7

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА 2011 РІК БОЖИЙ ... 8

о. Діонисій ЗАВЕДЮК, ЧСВВ
ДУХОВНІ ХАРИЗМИ І ЖИТТЯ ЦЕРКВИ ... 10

с. Томія БРОДОВИЧ, СНДМ
ПЕРША СЛУЖЕБНИЦЯ СВОГО НАРОДУ ... 13

ХОР «ХРИСТИЯНСЬКА РОДИНА»
СВЯТКУЄ ДВАДЦЯТИЛІТТЯ ... 15

«ВІРА В БОГА ДОДАЄ НАМ ОПТИМІЗМУ...»
РОЗМОВА З О. ЙОАНІКІЄМ ЧВЕРЕНЧУКОМ, ЧСВВ ... 16

ОСТРОБРАМСЬКА ЧУДОТВОРНА
ІКОНА БОГОРОДИЦІ ... 19

бр. Климент ГРЕЩАК, ЧСВВ
ЧОМУ ЛЮДИ ЙДУТЬ У СЕКТИ? ... 20

Ярослав ПОЛЬОВИЙ
ХРЕСТ НА ЗАБУТОМУ ЦВИНТАРІ ... 25

Володимир КУЛАК
ВЕЛИКИЙ СКАРБ ДЛЯ ЦЕРКВИ ... 29

Іван КОБАСЯР
РОЛЬ І МІСЦЕ МИРЯН У ХРИСТОВІЙ ЦЕРКВІ ... 32

Галина ГОРДАСЕВИЧ
НОЇВ КОВЧЕГ ... 33

о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ
АПОСТОЛ ПРОКАЖЕНИХ ... 37

ПОДЯКИ ... 41

Леся ШТИКАЛО
КРОСВОРД ... 43

Бр. Юстин Борис, ЧСВВ
БОГ Є СПРАВЕДЛИВИЙ СУДДЯ,
ЩО ДОБРО ВИНАГОРОДЖУЄ, А ЗА ЗЛО КАРАЄ ... 45

Григорій СТАХІВ
СВЯТИЙ МИКОЛАЙ ... 46

МІСІОНАРЧИКОВА ПОШТА ... 47

ВЕСЕЛИНКИ ... 48

Христина ГНОТ
ЗАГУБЛЕНИЙ ЛИСТ ... 49

Леся ШТИКАЛО
КРОСВОРД «МИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦЬ» ... 50

о. Корнилій ЯРЕМАК, ЧСВВ
головний редактор

Слава Ісусу Христу!

Свято Христового Різдва часто називають родинним святом, бо саме у ньому виявляється радість любові і турботи святого Йосифа і Пресвятої Богородиці за новонароджене дитятко Ісуса. Кожна християнська родина збереться навколо святкового столу, вимкнуть електричне світло, щоб у світлі свічок розділити мир і затишок різдвяної ночі, виявляючи турботу одне про одного. Проте, не може бути миру цієї святої ночі без миру кожного серця зокрема. Ми увійшли у передріздвяний піст не для виконання простої традиції чи церковного припису. Піст – це призупинення життєвого бігу, змагання, щоб поглянути щирим оком, сприйняти чистим серцем відвічне Боже послання, яким Він кличе нас до справжнього життя у повноті та промовляє через свого Єдинородного Сина, «якого зробив спадкоємцем усього і яким створив віки» (Євр 1,2). Кожного року ми готуємося до святкування Різдва насамперед через очищення у святій Тайні Покаяння, але також через роздумування, молитву і приймання духовних постанов, які стосуватимуться нашого майбутнього життя. Саме тому нашою постановою повинно бути насамперед обмеження наших бажань якомога більше собі догодити, особливо у харчах та забавах – гучних вечірках, безперервному слуханні музики чи перегляданню телевізійних серіалів. Натомість необхідно більше часу і зусиль виділити для молитви, читання духовної літератури та творіння діл милосердя.

Готуючись до сьогорічного Різдва, звернімо увагу насамперед не стільки на кількість молитов, а на спосіб, яким ми молимося. До нас часто звертаються люди, які мають проблеми із молитвою, оскільки під час молитви зустрічаються із труднощами – не можуть зосередитися, не розуміють мовних зворотів, які містяться у молитві, думають про щось інше тощо. Христос Господь закликає нас: «Прийдіть до мене всі втомлені й обтяжені, і я облегшу вас» (Мт. 11,28). Життєві труднощі, переживання, враження дуже часто нас непокоять, захоплюючи наше серце і розум, саме вони і є нашими найбільши-

ми обтяженнями і труднощами, які ми прагнемо вирішити. Відповідаючи на слова Христові, ми повинні всі свої труднощі і проблеми виявити Йому. Найвідповіднішим місцем і способом для цього буде, очевидно, молитва. Вона буде правдивою і щирою тоді, коли ми відійдемо від звичайного відчитування молитовних форм, а звернемося до Бога своїми словами, виявляючи Йому всі свої переживання. Вчителі духовного життя про такий спосіб молитви говорять, що людині необхідно «предмет розсіяння перетворити у предмет молитви». Також важливим є попереднє приготування – пригадування про Божу присутність та заспокоєння свого серця. Очевидно, для такої молитви буде потрібно більше часу, але нехай така перспектива нас не лякає. Той, хто знайде час для молитви, зуміє знайти його і для всього іншого.

Дуже важливим елементом молитви, особливо тепер, під час Різдвяного посту, є також роздумування над словом Божим. Читання Святого Письма – це не обов'язок тільки осіб духовного покликання – ченців чи священиків – але й кожного вірного учня або учениці Христової. Воно не може бути подібним до перечитування будь-якої іншої літератури. Саме тому свята Церква повчає, що ми повинні практикувати так зване молитовне читання Святого Письма. Насамперед треба Біблію трактувати не тільки як книгу, але також як молитовник, і тому до ранішньої або вечірньої молитви приступати разом із книгою книг. Після вступних молитов, відкриття нашого серця Богові важливо дізнатися і про Його слово до нас. Варто розпочати від Нового Заповіту і читати у спокої невеликими уривками, не більше одного-двох абзаців. Після читання слід повторити текст декілька разів і просити в Бога ласки розуміння. Не варто засмучуватися, якщо ми не зрозуміли послання з першого разу – прийде час і Бог подарує нам його своїм милосердям. Однак вже саме читання допомагає нам сприймати Боже слово і Його святу волю та проживати і досвідчувати зустріч із Всевишнім у його Слові.

Запровадження нових способів молитви стане для нас найкращим пережиттям перед початком посту та підготовкою до свята Різдва Христового. Бажаємо усім читачам «МІСІОНАРЯ» миру, радості і Божого благословення. ■

МІСІОНАР
УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС

Головний редактор:
о. Корнилій ЯРЕМАК, ЧСВВ

Відповідальний секретар:
Ігор САВ'ЯК

Радакційна колегія:
о. Христофор ГАНИНЕЦЬ, ЧСВВ
о. Йосафат ХАЙМИК, ЧСВВ
о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ
о. Миколай МИКОСОВСЬКИЙ, ЧСВВ
Віра АРІВ

Літературне редагування:
Христина МИХАЙЛЮК

Коректура:
Віктор ПОЛЄТКО

Дизайн та комп'ютерна верстка:
Олег ПЕЛЕНИЧКА

Фото:
бр. Іпатій ВАЩИШИН, ЧСВВ

Заснований у 1897 році
Засновники – Отці Василіяни
Реєстраційне свідоцтво КВ № 5133 від 18.05.2001 р.
Часопис виходить раз у місяць

Передплатний індекс – 23959

Адреса редакції:
м. Львів, 79019, вул. Б. Хмельницького, 36
Святоонуфріївський монастир Отців Василіян
тел/факс: 272-46-94
e-mail: misionar@ukr.net, misionarchik@i.ua
URL: www.osbm.in.ua

Підписано до друку 02.12.2010 Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. Фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0. Зам. Тираж 5500 прим.

ЦІНА ДОГОВІРНА

Віддруковано з готових діапозитивів
у Жовківській друкарні видавництва Отців Василіян
«Місіонер». 80300, Львівська обл., м. Жовква,
вул. Василіянська, 8

Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. Редакція зберігає за собою право виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

©Журнал «Місіонар», 2010

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії усі свої молитви, справи, слова, думки й витривалість у терпіннях нинішнього дня як винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників та в усіх намірах Апостольства молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішний день.

Пресвяті Серця Ісуса і Марії, спомагайте святу Церкву та Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, заступники України, моліть Бога за нас!

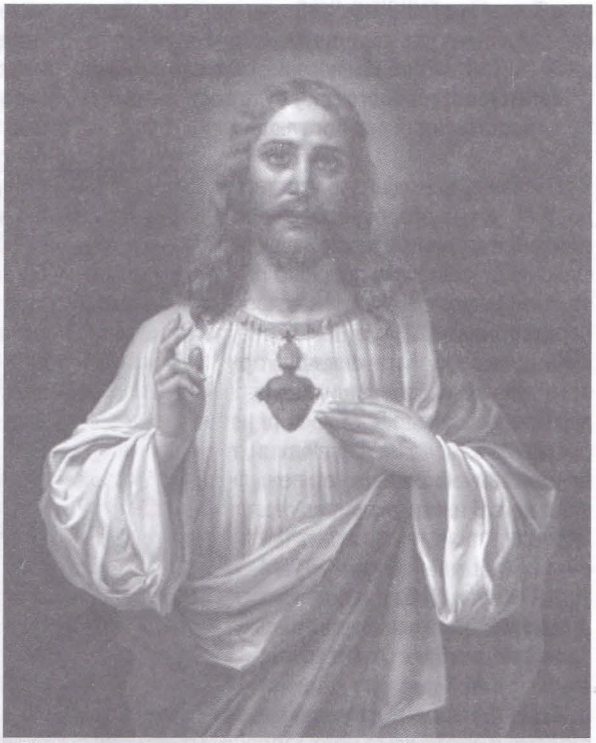

Ось Серце, що так полюбило нас...

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ГРУДЕНЬ

(З благословення Святішого Отця)

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб досвід страждань став нагодою для розуміння ситуації нестатків і болю, з якими зустрічаються самотні, хворі та люди похилого віку, і спонукав усіх великодушно вийти назустріч їхнім потребам.

МІСІЙНИЙ: Щоб народи світу відкрили двері Христу та Його Євангелію миру, братерства і справедливості.

МІСЦЕВИЙ: Щоб наприкінці ще одного року вірні в дусі християнської любові і покаяння сумлінно переглянули свої вчинки та зробили тверду постанову змінити життя відповідно до Христового Євангелія.

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СІЧЕНЬ

(З благословення Святішого Отця)

о. Христофор ГАНИНЕЦЬ,ЧСВВ

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб збережені й належно оцінені багатства створеного світу були доступні всім як дорогоцінний дар Бога людям.

Показник володіння багатствами й пропорції доступу до нього бідних виявляють факт зловживання людини владою над створеним світом. Оперуючи капіталом, потрібно пам'ятати, що гроші – це придумана річ, яка не спроможна повністю перетворити дари Божі – земні ресурси в розмінну монету, як засіб збагачення для одних, яких є менше, й для зубожіння інших, яких більше. Якщо це дар Бога – то це дар Бога. «Бо Бог не зважає на особу» (Рм 2.11). Якщо це дар людини, то це дар людини. Цей звичайно показує рівень людяності особи яка дарує. З цього умовиводу випливає, яка людяність сучасного світу: Це коли доступ дітей Африки тягнеться через ситі Європу й Америку й держави на зразок України, де надлишок зерна утилізується (висипається в море), коли є загроза обвалу ціни на хліб. Це коли в гігантських супермаркетах в кінці робочого дня на смітник викидають не продані вчасно продукти тому, що їх забагато, а забагато тому, що все мало і мало грошей виробнику – хоче мати більше. Не просто мати – хоче володіти. Це коли багатодітна сім'я майструє «буржуйку» у квартирі щоб зігрітися, а «зіркова пара» огріває п'ятдесят порожніх кімнат вілли, до якої навідується двічі на рік. (…). Багато хто запропонує у цих випадках «дати вудку» і працю, а не рибу. Але корінь проблеми лежить глибше. Потрібно навчитися дякувати Богові не тільки за дар власного життя але любити й поважати інше життя. Допомагати ставати на ноги й дбати за того, кому є найважче. ■

МІСІЙНИЙ: Щоб християни змогли осягнути єдність, даючи свідчення цілому людському родові, що Бог є Отцем усіх.

Єдність народиться якщо ми, християни, пригадаємо й зрозуміємо нову заповідь Христа: «Як я полюбив вас, так любіте й ви один одного! З того усі спізнають, що ви мої учні, коли любов взаємну будете мати» (Йо 13,35). Ось де початок того, чого бракує, те щоб через це свідчити й те, що вказувало б хто ми є. Любов не є новим поняттям, само собою зрозуміло. Новизна любові, коли Христос звертається до учнів і до нас також, полягає не в тім, що ніхто до того і до цього часу не чув схожих слів, а в тім – як змінилася ця любов з приходом Христа, яку глибину й силу вона осягнула: «любіть один одного як я полюбив вас». Любов завжди має думати тільки про іншого, а не про себе. Вона спішить служити, не для того щоб її бачили, а тому, що для неї це природно – додає відомий католицький богослов Н.Т. Райт. На жаль, ми сьогодні пригадуючи цю нову заповідь, забуваємо її зрозуміти: сприймаємо як пораду любити того, хто вигідний нам, хто підвищує нашу самооцінку. Замість того щоб стати слугою, вмити ноги іншому, бажати щоб нас впізнали у світі, ми використовуємо нову заповідь щоб підкорити собі ближнього. Показуючи на людях, що прагнемо любові та єдності, насправді не живемо новою заповіддю. Такий стан речей гальмує шлях до християнської єдності й унеможливлює пізнання всіма людьми Бога-Творця. ■

МІСЦЕВИЙ: Щоб українці на початку Нового Року, беручись за нові починання й покладаючи сподівання на користь від праці своїх рук, не забували про велику Надію.

«Сьогодення, навіть важке, можна прийняти, якщо воно веде до якоїсь мети, якщо ми можемо бути впевнені у цій меті, якщо ця мета настільки велика, що виправдовує тягарі шляху» (Папа Бенедикт XVI). Розпочинаючи свої праці, витрачаємо для цього багато часу й прикладаємо зусилля, далі покладаємо великі сподівання, щоб

отримати користь з цього, й нарешті – або заспокоюємося на схилі літ, або розчаровуємося. Але навіть, якщо зриваються плани, не все виходить, не потрібно впадати у відчай. А для цього потрібно не зачаровуватися скарбами цього світу на початку, щоб потім легше пережити втрату. Провідною ідеєю, орієнтиром і допомогою у житті має бути «велика надія», про яку говорить Святіший Отець у енцикліці «Spe Salvi». «Христос перейшов земне життя, зійшов у царство смерті, переміг її й повернувся, щоб супроводжувати нас і дати нам упевненість, що разом з Ним ми пройдемо цей шлях» – аргументує Папа Венедикт. Отже, мусимо згадувати про велику надію не тільки, коли тривога, але пам'ятати про Того, хто дає надію. ■

■ ПОКРОВИТЕЛЬ НА СІЧЕНЬ

СВ. ТЕТЯНА, 25 січня

Свята мучениця Тетяна (від грецького «татто» – встановлювати, визначати – «засновниця») народилася в знатній римській сім'ї – її батько тричі обирався консулом. Він був таємним християнином. Свою дочку Тетяну виховував у християнській вірі, відданою Богу і Церкві.

Коли дівчина досягла повноліття, вона стала байдужою до багатства та інших благ і полюбила всім серцем духовний спосіб життя, вирішила не виходити заміж і всі свої сили віддати Церкві. Тетяна хотіла провадити життя в дівстві і служити Богу день і ніч молитвою і постом. За доброчесне, цнотливе життя вона була поставлена дияконисою в одному з римських храмів, допомагала нужденним, доглядала хворих, відвідувала темниці. В цей час Римом почав правити 16-ти річний Олександр Севір (222-235), син християнки. Завдяки матері він навчився шанувати Христа, але в той же час продовжував служити ідолам і поклонявся їм як давнім римським богам. Він не був гонителем християн, але його намісники, правителі областей і консули переслідували їх. Вони розіслали наказ, щоб галилеян (так вони називали християн) всюди примушували поклонятися римським богам, погрожуючи за невиконання наказу жорстокими покараннями, і навіть смертю. Тоді в римській державі полилась кров християн. Схопили і дияконису Тетяну. Коли її привели в храм Аполона, щоб примусити принести жертву ідолу, дівчина молилась – і несподівано стався землетрус, ідол впав і розбився, а частина храму завалилась і придавила багатьох язичників і жреців. Майбутня мучениця мужньо терпіла страждання. Суддя, не знаючи, що ще їй завдати, виголосив смертний вирок. Мужня страждальниця була усічена мечем у 226 році за віру Христову. Разом зі святою Тетяною стратили і її батька, тому що дізналися, що й він християнин. Саме він відкрив дочці істину віри Христової. Спочатку мучителі позбавили його почесного звання, відняли в нього все майно, потім засудили на смерть. Пам'ять мучениці Тетяни встановлена Церквою 25 січня (12 січня за ст. ст.). Свята особливо шанується як покровителька студентів. Життя мучениці Тетяни є для християн прикладом непохитної віри в Ісуса Христа, тому що ніякі страждання не переконали її зректися Спасителя. ■

НАМІРИ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА 2011 РІК БОЖИЙ
(з благословення Святішого Отця)

СІЧЕНЬ
ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб збережені й належно оцінені багатства створеного світу були доступні всім як дорогоцінний дар Бога людям.
МІСІЙНИЙ: Щоб християни змогли осягнути єдність, даючи свідчення цілому людському родові, що Бог є Отцем усіх.
МІСЦЕВИЙ: Щоб українці на початку Нового Року, беручись за нові починання й покладаючи сподівання на користь від праці своїх рук, не забували про надію на Бога.
ПОКРОВИТЕЛЬКА : св. Тетяна, 25 січня

ЛЮТИЙ
ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб усі шанували сім'ю в її ідентичності й визнавали її незамінну цінність для цілого суспільства.
МІСІЙНИЙ: Щоб на тих місійних територіях, де першочерговою справою є боротьба з хворобами, християнські спільноти вміли свідчити, що Христос є поруч із стражданючими.
МІСЦЕВИЙ: Щоб авторитет педагогів сільських і міських шкіл формувався найперше у християнському вихованні дітей вдома.
ПОКРОВИТЕЛЬ: преп. Макарій Єгипетський, 1 лютого

БЕРЕЗЕНЬ
ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб народи Латинської Америки зберегли вірність Євангелію і щоб у них щораз більше зростали соціальна справедливість і мир.
МІСІЙНИЙ: Щоб Святий Дух дарував світло і силу християнським спільнотам і вірним у багатьох регіонах світу, де їх переслідують чи утискають задля Євангелія.
МІСЦЕВИЙ: Щоб молоді батьки розуміли важливість участі бабусь і дідусів у духовній зрілості нащадків.
ПОКРОВИТЕЛЬ: свщмч. Полікарп Смирнський, 8 березня

КВІТЕНЬ
ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб Церква, через достовірне звіщання Євангелія, вміла подавати прийдешнім поколінням нові мотиви для життя і надії.
МІСІЙНИЙ: Щоб місіонери, через проповідь Євангелія і свідчення життям, вміли донести Христа тим, які Його ще не пізнали.
МІСЦЕВИЙ: Щоб національна свідомість українців сходу прокидалася від бажання знань про минуле своєї Батьківщини.
ПОКРОВИТЕЛЬКА: преп. Марія Єгипетська, 14 квітня

ТРАВЕНЬ
ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб працівники засобів комунікації завжди з пошаною ставилися до правди, солідарності й гідності кожної особи.
МІСІЙНИЙ: Щоб Господь дарував Церкві в Китаї витривання у вірності Євангелію та зростання в єдності.
МІСЦЕВИЙ: Щоб молоді люди прагнучи достатку, більше виявляли ініціативу в розвитку інтелектуальної основи й власноручно прикладалися до виконання необхідної праці.
ПОКРОВИТЕЛЬ: праведний Йов, 19 травня

ЧЕРВЕНЬ
ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб священики, з'єднані з Серцем Христа, завжди були правдивими свідками турботливої і милосердної Божої любові.
МІСІЙНИЙ: Щоб Святий Дух покликав до місійної діяльності з-посеред наших спільнот багатьох осіб, готових цілковито посвятити себе поширенню Божого Царства.
МІСЦЕВИЙ: Щоб покликання хлопців і дівчат до богопосвяченого й свяченичого стану залишалося незалежним від впливу сучасної культури, яка часто релятивізує дійсність і робить нездатною молоду особу до відкриття на божественне.
ПОКРОВИТЕЛЬКА: муч. Теодосія, 11 червня

ЛИПЕНЬ

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб християни спричинялися до полегшення фізичних і духовних страждань осіб, хворих на СНІД, особливо в найбільш убогих країнах.
МІСІЙНИЙ: За сестер монахинь, які працюють на місійних територіях, щоб вони були свідками євангельської радості і живим знаком Христової любові.
МІСЦЕВИЙ: Щоб змінювалося ставлення наших земляків, особливо студентів до так званої «чорної роботи», виконання якої робить людину готовою до будь-яких випробувань і негараздів.
ПОКРОВИТЕЛЬ: муч. Еміліян, 31 липня

СЕРПЕНЬ

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб Всесвітній День Молоді, який проходить у Мадриді, заохотив усіх молодих людей світу закорінювати і будувати своє життя у Христі.
МІСІЙНИЙ: Щоб християни Заходу, відкриті на діяння Святого Духа, наново віднайшли свіжість та ентузіазм своєї віри.
МІСЦЕВИЙ: Щоб батьки не ставали дуже скоро просто друзями своїм дітям, але залишали за собою право навчати, зобов'язувати, картати і звичайно подавали їм дружну руку допомоги.
ПОКРОВИТЕЛЬКА: муч. Христина, 6серпня

ВЕРЕСЕНЬ

ЗАГАЛЬНИЙ: За всіх учителів, щоб вони вміли прищеплювати любов до істини і справжні моральні та духовні цінності.
МІСІЙНИЙ: Щоб християнські спільноти на азіатському континенті з запалом звіщали Євангеліє, радістю віри засвідчуючи його красу.
МІСЦЕВИЙ: Щоб допомога хворим одиноким людям не починалася з користолюбства, але випливала з любові до неї як до дитини Божої, яка в очах Всевишнього має найбільшу цінність.
ПОКРОВИТЕЛЬ: св. Іриней Ліонський, 5вересня

ЖОВТЕНЬ

ЗАГАЛЬНИЙ: За невиліковно хворих, щоб віра в Бога і любов братів підтримували їх у їхніх стражданнях.
МІСІЙНИЙ: Щоб відзначення Всесвітнього Дня Місій посилило серед Божого народу євангелізаційний запал і підтримку місійної діяльності через молитву і матеріальну допомогу найбільш убогим Церквам.
МІСЦЕВИЙ: Щоб жителі гірських регіонів усвідомили загрозу, яку несе вирубування лісів і забруднення річок, і старалися зберігати чистою флору як Божий дар.
ПОКРОВИТЕЛЬ: св. Франциск з Асижу, 17 жовтня

ЛИСТОПАД

ЗАГАЛЬНИЙ: За Східні Католицькі Церкви, щоб їхню славну традицію знали і поважали як духовний скарб, цінний для цілої Церкви.
МІСІЙНИЙ: Щоб африканський континент знайшов у Христі силу стати на шлях примирення і справедливості згідно з вказівками другого Синоду Єпископів, присвяченого Африці.
МІСЦЕВИЙ: Щоб вірні на парафіях були переконані у важливості своєї активної участі у справах місцевої церкви стали допомогою священикам у поширенні Божого Царства.
ПОКРОВИТЕЛЬ: св. Мартин де Лорес, 3 листопада

ГРУДЕНЬ

ЗАГАЛЬНИЙ: Щоб усі народи землі, через взаємне пізнання й пошану, зростали у згоді й мирі.
МІСІЙНИЙ: Щоб діти і молодь були вісниками Євангелія та щоб їхню гідність завжди шанували і захищали від усякого насильства та експлуатації.
МІСЦЕВИЙ: Щоб була видимою допомога місцевих органів влади у задоволенні потреб найменш захищених верств населення.
ПОКРОВИТЕЛЬ: св. Іван від Хреста, 14 грудня

ДУХОВНІ ХАРИЗМИ І ЖИТТЯ ЦЕРКВИ
(1 Кор 12,1-14,40)

о. Діонисій ЗАВЕДЮК, ЧСВВ

Провідною думкою розділів 12-14 «Першого послання до коринтян» є питання про духовні дари або харизми, які виявляються у спільноті християн. Чому обговоренню цього питання апостол Павло присвячує так багато місця? Чому найбільше часу обговорює дар мов? Яким чином проводить свою думку і до яких висновків доходить?

Метою цієї статті буде прослідкувати хід аргументації апостола Павла, щоб виявити і проблеми, на які він звертає особливу увагу, і висновки, до яких він приводить своїх адресатів.

У загальному цю частину послання можна поділити так: Святий Дух як податель харизм (12,1-11); Церква – Христове тіло (12,12-26); дари і служіння у Церкві (12,27-31); гимн любові (13,1-13); перевага дару пророцтва (14,1-5); дар глосолалії (14,6-25); порядок у спільноті (14,26-36); підсумок (14,37-40).

Дар глосолалії (14,6-25)

Але Павло не зупиняється тільки на визнанні вищості дару пророцтва над даром глосолалії, він хоче вберегти християн від надмірного захоплення тим, що такої уваги не варте. «А тепер, брати, якщо б я прийшов до вас і заговорив мовами, яка вам користь із мене, коли я, говоривши до вас, не вділю вам ні об'явлення, ні знання, ні пророцтва, ні науки?» (14,6) – запитує апостол. Він порівнює людську мову з музичними інструментами: якщо вони звучать невиразно – неможливо розпізнати, який саме з них звучить і яка мелодія. Так само буває, коли мова невиразна і ніхто її не розуміє, коли звуки позбавлені змісту, зрозумілого для всіх. «Є їх чимало, тих усіляких мов на світі, і ні одна з них не позбавлена значення», – пише Павло, – «Та коли я не розумію значення слів, я буду тому, хто говорить, чужинцем, і той, хто говорить, буде мені чужоземцем» (14,11).

При обговоренні даного питання апостол ставить такий головний принцип: «щоб Церква мала повчання» (більш дослівно – «збудування») (14,3.5.12.26). «Тим то й ви – коли вже так їх прагнете, отих духовних дарів, – старайтеся їх мати вдосталь на збудування Церкви», – пояснює Павло і, відштовхуючись від цієї думки, переходить до подальшого обґрунтування своєї позиції: «Тож хто говорить мовами, хай молиться, щоб умів вияснити» (14,12-13).

Для апостола є ненормальною ситуація, коли хтось говорить мовами, та ще й у присутності спільноти, а не здатний виразити словами те, що переживає: «Бо коли я молюся мовами, дух мій молиться, а розум мій без плоду… Буду молитися духом, а й розумом буду молитись. Буду співати духом, а й розумом буду співати» (14,14-15). Тут ідеться, очевидно, не так про особисту молитву кожного, як про спільну молитву на літургійних зібраннях: «Коли благословлятимеш духом, то як проста людина скаже «Амінь» на твою подяку, коли вона не знає, що ти кажеш? Ти гарно дякуєш (Богові), та другий тим не повчається» (14,16-17).

Молитва, а особливо спільна, має бути зверненням до Бога цілої людини, не тільки її духа і почуттів, але й розуму, і волі. «Дякую Богові моєму, що я більш усіх вас мовами говорю; але в Церкві волію п'ять слів розумом моїм сказати, щоб навчити й інших, ніж десять тисяч слів мовами» (14,18-19). Подальші слова послання зачіпають особисті почуття адресатів: «Брати (і сестри), не будьте дітьми розумом! Щодо зла, будьте дітьми, а щодо розуму, то будьте зрілі» (14,20; пор. Мт 18,1-4).

Останній для Павла аргумент і остаточний – слово Боже: «Написано в законі: «Чужими мовами й іншими устами я буду говорити до народу цього, та вони й так мене не послухають»,– каже Господь» (14,21). Апостол тут категоричний: можна подавати аргументи «за» і «проти», коли розмова іде на рівні людей, але коли слово Боже, записане в Святому Писанні, щось наказує – треба слухати і виконувати. Павлова цитата не є взята з Тори, П'ятикнижжя, а з Книги пророка Ісаї (28,11), проте як колишній фарисей, а тим більше тепер, як християнин, Павло знає, що це теж об'явлене Боже слово. Який зміст цієї цитати? «Мова знак не для віруючих, а для невіруючих», – так розуміє це

слово Апостол, – «а пророцтво – (знак) не для невіруючих, а для віруючих» (14,22).

У наступних двох реченнях Павло описує наслідки впливу молитви мовами та, відповідно, оголошення пророцтв на неосвічених або невіруючих, які потрапили на літургійну зустріч християн: ці наслідки дуже відмінні. У першому випадку може в новоприбулих скластися враження, що християни навіжені, не при собі; у другому, навпаки, – слова, які промовляють до серця, оскільки є Божими словами, зрозумілими і правдивими, вчинять, що той, хто прийшов, упаде ниць на землю, «поклониться Богові й заявить, що Бог є справді поміж вами» (14,25).

Порядок у спільноті (14,26-36)

Апостол не відкидає цінності дару мов, але підпорядковує його добру спільноти: «Коли ви сходитеся, а той має пісню, той навчання, той об'явлення, той мову, той пояснення – все хай буде для збудування!» (14,26). Варто звернути увагу знову на порядок слів: пісня, навчання, об'явлення, а вже потім – мова і обов'язково – пояснення. Також звертає увагу Павло на необхідність належного порядку під час зібрань громади: «Коли хтось говорить мовами, нехай буде їх двоє, а щонайбільше троє, і нехай один пояснює, і то по черзі. Коли ж немає кому пояснити, нехай мовчить у церкві; нехай собі й Богові говорить» (14,27-28).

Але тут питання уже не тільки про дар мов, але і про поведінку на літургійних зібраннях в загальному. Апостол дає кілька вказівок і тим, які виголошують пророцтва: «нехай двох або трьох говорять, інші ж хай розсуджують. А як комусь з присутніх дано об'явлення, хай він перший мовчить» (14,29-30). Апостол заохочує до активної участі всіх учасників зустрічі, проте не одночасно, а по черзі, дотримуючись встановленого порядку: «всі ви можете один за одним пророкувати, щоб усі навчились і всі були підбадьорені» (14,31).

За думкою Павла, сам Господь сприяє такому порядку: «Духи пророків коряться пророкам, бо Бог є Бог не безладу, а миру» (14,32-33).

Наступні два речення настільки не відповідають духові аргументації апостола Павла, що багато хто схиляється до висновку, що вони були вставлені згодом у текст послання і що не Павло є їх автором: «Жінки ж, як у всіх Церквах святих, нехай мовчать, їм бо не дозволено говорити; нехай будуть у покорі, як і закон говорить. Коли хочуть чогось навчитися, хай спитають удома своїх чоловіків: бо непристойно в церкві жінці говорити» (14,33-35). В дечому ці слова співзвучні з рядками «Першого послання до Тимотея» (2,11-14), яке було написане, імовірно, уже після смерті апостола Павла одним з його найближчих учнів, який, у дусі свого часу, присвятив авторство своєму вчителеві.

Як можна в одному і тому ж посланні писати, що жінка може пророкувати (11,5; пор. Ді 21,9), а згодом це заперечувати: «їм не дозволено говорити… непристойно в церкві жінці говорити» (14,34-35; пор. однак 14,29.31). Якщо повернутися до 1 Кор 11,2-16, бачимо, що там апостол намагається подати серйозні аргументи, як і в інших місцях цього послання, наприклад, у главі 7. Тут же в 14,33-35 – майже голослівно, без доказів, аргументації, подається норма, яка має бути визначальною для поведінки жінок на літургійних зібраннях християн. Аргументи: «як у всіх святих Церквах», «нехай будуть у покорі, як і закон говорить» – не в стилі апостола Павла, який, як досвідчений проповець, рідко дозволяв собі на заяви, не потверджені прикладом з життя чи конкретним текстом Святого Писання, взяти хоча б 1 Кор 11,2-16.

Можливо, Павло вважав цю заувагу достатньою і не хотів далі розвивати цієї теми? Як також можливо, що пізніший переписувач цього листа (чи не один з коринтян?) доклав зусиль, щоб ці слова стали частиною Павлового послання – в деяких рукописах стихи 14,34-35 розміщені після 14,40. І справді, слова з 1 Кор 14,36 дуже добре доповнюють думку 14,33а: «Бо Бог є Бог не безладу, а миру». «Хіба то від вас вийшло слово Боже? Хіба до вас одних тільки прибуло?» – запитує апостол Павло, а фактично стверджує: Слово Боже не від вас вийшло і не тільки до вас одних спрямоване, тож ви маєте бути слухняні йому, а також брати приклад з інших Церков, до яких слово Боже було спрямоване, дивлячись на порядок у них.

Підсумок (14,37-40)

Очевидно, питання, яке порушує Павло у цій частині свого послання до коринтян, було, принаймні, з його точки зору, неабиякої ваги. Це видно не тільки з того, скільки часу йому присвячує апостол і які добірні аргументи використовує,

але також з того, як рішуче це питання підносить: «Якже комусь здається, що він пророк або має якийсь духовний дар, хай розуміє, що те, що пишу, – це заповідь Господня» (1 Кор 14,37). Тут далеко від стилю, який зустрічаємо, наприклад, у 1 Кор 7, де Павло розрізняє між тим, що є Господньою заповіддю, а що є його особистою радою.

Така рішуча заява в 14,37 має на меті раз і назавжди покласти край проблемі, яка вносила неспокій і безлад у коринтській спільноті (14,1-19). Відкликання Павла до свого апостольського авторитету після таких довгих доведень є потвердженням складності цієї проблеми. Імовірно, шукання надзвичайних виявів дії Святого Духа в житті громади християн у Коринті привело до надмірного захоплення даром глосолалії, зі шкодою як для правопорядку у спільноті, зокрема під час літургійних зібрань, так і для самої проповіді Євангелія (пор. 14,23). Слова «те, що пишу» відносяться, очевидно, не лише до кількох попередніх рядків послання, а до цілої цієї частини (глави 12-14), оскільки в них Павло поступово розвиває думку про Церкву, правопорядок у ній та ставлення до харизм – Божих дарів, які дані не тільки для кожного зокрема, а для цілої спільноти.

Справа настільки важлива, що Павло не тільки застерігає: «Те, що пишу, – це заповідь Господня», – але і додає з погрозою: «А коли хтось її не знає, то й він незнаним буде», тобто Бог не визнає його своїм (пор. Мт 7,23: «я вас не знав ніколи»).

Апостол Павло не заперечує дару мов, одного з цінних проявів дії Духа в апостольських часах, пор. Ді 2,1-11; 10,44-47 (хоч і тоді це сприймалося неоднозначно, пор. Ді 2,12-13). Проте наголошує, що це не найважливіший з духовних дарів, що не обов'язково всі його повинні отримати або прагнути, а головне, що наявність цього дару в частини членів спільноти не може і не повинна вносити заколоту в житті громади, зокрема, під час літургійних зустрічей. «Тому, брати мої, прагніть пророкування, і говорити мовами не бороніте, але все нехай діється пристойно й доладно» (14,40). Тут знову слід звернути увагу на порядок дарів: спершу пророкування, потім – говорення мовами.

Хоч Павло сам отримав дар глосолалії, і то, можливо, в більшій мірі від інших, і за нього вдячний Богові (14,18), він, однак, не вважає, що цей дар має велику користь для життя спільноти: «Якщо б я прийшов до вас і заговорив мовами, яка вам користь із мене, коли я, говоривши до вас, не вділю вам ні об'явлення, ні знання, ні пророцтва, ні науки?.. У Церкві волію п'ять слів розумом моїм сказати, щоб навчити й інших, ніж десять тисяч слів мовами» (14,6.19).

Дар глосолалії в наш час

Чи можливий дар мов у наш час, у Церкві XXI століття? Звичайно, що так, і деякі його отримали. Проте, ми знаємо про дар мов у первісній Церкві настільки небагато, що робити пряму аналогію між тим, що переживає на молитві сучасна людина, яка отримала цей дар, з тим, що переживали апостоли та їхні учні, – досить ризиковано. Здебільшого глосолалія виявляється назовні у незрозумілому для сторонніх мимренні та вимові незнаних слів неіснуючої мови, хоча сама людина, яка переживає це, сповнюється глибоким почуттям миру і єдності з Богом, якщо, звичайно, це справді дар від Бога, а не щось інше.

Гірше, якщо хтось пробує доповнити цей дар пророкуванням, але не в значенні, в якому вживає це слово апостол Павло, а в значенні передбачення майбутнього або зобов'язання себе чи когось до якихось дій, нібито «за Божою волею». Тут справді треба бути дуже обачними, щоб не чинити того, що насправді Божою волею може не бути або навіть виразно не є. Це, зрештою, легко перевірити, досить порівняти, чи справді дана порада чи рішення згідні з Євангелієм, з цілістю Христового вчення.

От один приклад. Засновники сумнозвісної секти о. Антоніна Догнала починали з захоплення, як вони вважали, даром говорення мовами. І що? Які плоди вони сьогодні пожинають? Непослух церковній владі, очорнення, привласнення собі церковних звань і урядів, зрештою, велика екскомуніка! За прагненням «говорити мовами» може приховуватися, як в даному випадку, звичайна людська гордість, з її багатьма негативними наслідками.

Мабуть, до тих, які отримали дар глосолалії в наш час, Павло міг би написати те саме, що колись написав коринтянам: щоб приймали цей дар з вдячністю, але не переоцінювали його значення, а також, щоб прагнули інших дарів, зокрема ж зростали у любові, яка «ніколи не переминає» (13,8). ■

ПЕРША СЛУЖЕБНИЦЯ СВОГО НАРОДУ

с. Томія БРОДОВИЧ, СНДМ,
Сербія

20 листопада вся Українська Церква і Згромадження Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії святкували день Блаженної Йосафати Гордашевської. Хто була ця скромна сестра Служебниця, яка розпочала таку велику справу у нашій Церкві?

У серпні 1892 року в с. Жужель біля Кристинополя (тепер Червоноград) на Львівщині було відкрито перший дім Сестер Служебниць новозаснованого Згромадження Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії в Україні. З початком діяльності Блаженної Йосафати Гордашевської і перших кандидаток, а пізніше і багатьох їхніх послідовниць, «життя Церкви стало багатшим, а її апостолят живішим і плідніше» (декр. Другого Ватиканського Собору «Про чернече життя», 1).

Не будемо тепер застановлятися над роллю і значенням нашого Згромадження, але над першою світлою постаттю, сестрою, яка «стала жінкою всіх часів», як співаємо у літургійному кондаку. Спинімося і погляньмо на світлу Зорю, яка високо піднеслася на небесному схилі і світить у наших душах прикладом свого святого життя. Своїми ясними променями чеснот Блаженна Йосафата освітлює нашу дорогу до Небесного Єрусалиму, вказує шлях, яким ми напевно дійдемо до Бога Отця.

Ісус був життям душі Блаженної, в Ньому, для Нього і через Нього вона жила. Увесь вільний від праці час вона посвячувала молитві, у якій знаходила сили жити серед людей, працювати і терпіти

разом з ними. У всіх своїх справах вона бажала лише того, чого бажав Ісус. Таким чином, Він був єдиним скарбом і джерелом життя Блаженної, на Нього вона уповала у всіх труднощах свого монашого життя.

А життя було нелегке, і починалося воно не з дороги, встеленої трояндами. Як і кожне добре діло, так і заснування нової монашої спільноти супроводжувалося перешкодами, які, здавалося б, робилися з добрим наміром «встерегти» нашу Церкву від «чогось нового і непевного»». Після майже 120 років існування Згромадження ми бачимо, що Блаженна Йосафата та співзасновники о. Єремія Ломницький, ЧСВВ, і о. Кирило Селецький були наділені даром візії у Святому Дусі, Який їх надихав відважно творити і бути Божими новаторами задля добра своїх ближніх.

Співзасновник о. Єремія писав у одному з листів: «... пригноблений морально нарід жадає піднесення духом, піднесення, ублагороднення серця. А то є головною ціллю, то є задачею Сестер Служебниць Пренепорочної Діви Марії. Ту задачу вони вірно і успішно сповняють через виховання маленьких діточок, через опіку і обслуговання хворих, через вплив моральний на жіночу молодь. Яким є виховання дівчат, майбутніх жінок і матерів, таким є нарід, такою є його будучність...»

Хоча Блаженна Йосафата – тоді ще побожна дівчина Михайлина Гордашевська – і «налякалась трохи», почувши пропозицію о. Єремії про заснування жіночої активної монашої спільноти, «бо не бачила перед собою нічого певного», але після молитви і довшої роздуми вона погодилась здійснити це важке завдання. Так, 23-річна Михайлина після духовного приготування стала першою Служебницею. Вона охоче послухала голос Божий і посвятила себе на цю так потрібну тоді справу, яку можна охарактеризувати кількома словами – «підносити серце людське всюди, де б'ється воно, служити, де найбільша потреба, все на славу Божу». Бажання засновників переросло у харизму цілого Згромадження, у єдиний дух, яким намагається жити кожна послідовниця Блаженної, кожна сестра Служебниця.

Своє служебницьке життя Блаженна Йосафата вела з молитвою на устах: «Нехай Твоя ласка завжди буде зі мною... Я сама не зможу побороти всіх труднощів, які ворог моєї душі ставить на моїй дорозі, щоб відвернути мене від служіння Тобі...» Часто говорила: «З Богом можу довершити все».

Часто Блаженна просила сили і витривалості у доброму в своєї Покровительки, Заступниці Служебницької монашої родини, і заохочувала до цього співсестер. Вона молилася до Матері Божої, якій віддала під Покров Згромадження, словами: «Ти є наша Покровителька. Покривай надалі своїм Омофором цю малу родину, наше Згромадження, і під твоєю опікою не загинемо, хоча би повстало проти нас і ціле пекло». У своєму житті і служінні бажала лише одної нагороди – любити Бога щоразу більше. І цього просила у Матері свого Небесного Обручника: «Пречиста Діва, Божа Мати! Навчи мене любити Господа».

Все своє життя Блаженна Йосафата посвятила своєму бідному народові, убогим духом людям. «Вона була всім для всіх... дочка свого народу... любила свій народ, для якого посвятила своє життя». Блаженна була «всюди, де тільки є серця людські», бо знала, що там «треба й праці над ними».

Блаженна Йосафата була людиною надзвичайно чеснотливою, великої покори і серця, повного любові до людей. Серед фізичних терпінь, які мала останні роки свого життя, не переставала співати гімн слави своєму Богові, Творцеві, Спасителеві і Подателю усіх дібр: «Мій Боже, моє все!.. Яка я щаслива, що можу служити Тому, служіння Якому є царювати, не тільки на тому світі, але й у вічності». Ціле її життя можна охарактеризувати одними словами: «Чекаю нічого і нікого іншого, тільки Тебе, о мій Боже».

Своїм духовним дочкам Мати Йосафата поручає бути «світлом для всіх дітей Русі-України», обіцяючи молитися за ціле Згромадження і всіх сестер, щоб стали святими.

Просімо в Господа за заступництвом Блаженної Йосафати, аби «Він вписав наші імена в Книгу Життя». Молімося до Пресвятої Богородиці, щоб «після дочасних трудів пригорнула нас усіх до себе у Небесному Царстві, щоби ми повіки величали нашу найдорожчу Матір». Поручаймося з дитячою довірою молитвам Блаженної і просімо в неї всі потрібні нам ласки праведно закінчити наше життя і прибути до тихої пристані щасливої вічності, де «святі разом з Богом поділяють ту велику славу, яку, якось отримавши, вже ніколи не стратять». ■

ХОР «ХРИСТИЯНСЬКА РОДИНА» СВЯТКУЄ ДВАДЦЯТИЛІТТЯ

В неділю, 14-го листопада, в монастирі св. Онуфрія відбулося святкування 20-ї річниці хору «Християнська родина», який кожної неділі та на великі свята о 9.30 співає Божественну Літургію.

На урочистість були запрошені хори кількох храмів Львова: церкви св. Анни, церкви Преображення Господнього, Домініканського собору, церкви св. Андрія, і ще один колектив, що при монастирі, – хор «Марійської дружини». Свято розпочали з молитви «Отче наш». Вступне слово виголосив намісник монастиря о. Юстин Кучер, ЧСВВ, привітавши ювілярів та гостей. Після цього розпочався концерт-вітання у виконанні запрошених колективів і господаря свята – «Християнської родини». Хори поперемінно наповнювали храм піснями релігійного характеру, між якими були вплетені вітальні слова, вірші тощо. Під кінець свята чотирьом ювілярам було вручено подяки і велику грамоту для всього колективу від Архієпископа Львівського Ігоря, також подяки від Василіянського Чину. Були відзначені нагородами також і керівники хорів львівських церков, а всі учасники отримали пам'ятні образки і книжки. Виконання гимну «Боже великий єдиний», спільні світлини та солодкий стіл стали кульмінацією урочистостей.

«Християнська родина» народилася тоді, коли храм святого Онуфрія передали отцям василіянам. Тодішній протоігумен о. Василь Мендрунь розпочав улюблену справу: організацію церковного хору. Кілька разів на тиждень збирав усіх, хто бажав вчитися співати. Приємно було дивитися, коли від ста до ста п'ятдесяти осіб співали на репетиціях. І в цей час Господь послав диригента, п. Марію Мельник, яка продовжила працю о. Василя й до сьогодні керує хором.

За час існування колектив опанував Літургію о. Й. Кишакевича, фрагменти з Літургії Вербицького, Бортнянського, Людкевича. В репертуарі хору понад 30 колядок, пісні на всі свята року, Воскресна Утреня, пісні воскресні, твори різних композиторів, а також власне аранжування. Пані Марія керувала хором «Звук», брала активну участь у вертепах, гаївках. Її колектив супроводив вінчання в монастирській церкві.

Спів хору лунав у храмах Львова та інших міст і сіл України, зокрема Володимира-Волинського, Луцька, Івано-Франківська, Києва, Крехова і Херсона. До сьогодні дружна хорова родина, немов ангельським відлунням, прославляє Бога молитовним співом, запрошуючи вірних храму причаститися майбутньої радості неба. Мистецтво, як і людська душа, – безсмертне, тож многая і благая літа ювілярам! ■

Редакція журналу «Місіонар»

«ВІРА В БОГА ДОДАЄ НАМ ОПТИМІЗМУ...»

Інтерв'ю з протоігуменом Провінції Найсвятішого Спасителя в Україні о. Йоанікієм Чверенчуком, ЧСВВ

– Отче протоігумене, ми з однієї чернечої сім'ї. Від чого, на вашу думку, нам потрібно абстрагуватися при розмові, щоб спілкування було живе й корисне для читача?

– Згідно з повчанням нашого отця Василія Великого, чернече життя є життям досконалого християнина, а отже, охоплює загальнолюдські християнські цінності, тому під цим аспектом роздуми й тема богопосвяченого життя будуть корисні для всіх, у тому числі й читачів «Місіонаря».

– Папа Венедикт XVI у своїй енцикліці «Spe Salvi» пише, що віра – це також надія. На вашу думку, покликання до богопосвяченого життя народжується лише з віри, чи також від знання про «велику надію»?

– Слова Святішого Отця є повні глибокого досвіду Церкви і його особистого. Дякувати Богові, тепер маємо доступ до багатьох джерел мудрості Церкви. У видавництві «Місіонер» впродовж кількох останніх років вийшло кілька книг Венедикта XVI: «Бог і світ», «Божа революція», «Сіль землі», «Ісус з Назарету», які допомагають осмислювати нашу віру, жити нею та здобувати власний досвід про правдивість науки Христа Господа, яку представляє Церква через своїх вчителів. Віра – це наше довір'я до Бога, якого не бачимо фізичними очима, але з яким спілкуємося у молитві, святих Таїнствах, у Слові, – іншими словами, Бога переживаємо у глибині душі, якщо дійсно прагнемо цього єднання від усього серця. Якщо прагнемо правди, любові, то неодмінно прийдемо до Бога, Творця всього. Віра в Бога додає нам оптимізму, адже все в Божих руках. Але оскільки Бог бажає співпраці з нами, то в нашій відповіді на Боже натхнення лежить правдиве розуміння Божого одкровення, а також власного покликання, тобто свого місця у житті. Покликання до богопосвяченого життя зроджується з віри, бо без неї важко прийти до Бога, і, я б навіть сказав, з усвідомлення того, що Бог мене кличе не за мої заслуги, але тому, що Він перший полюбив мене, віддав Себе за мене і хоче, щоб я був близько до Нього. Господь не дивиться на те, яким я є, але ким я можу бути, якщо буду спрямовувати свої роздуми і волю на пізнання і сповнення Його задуму у своєму житті.

У представників різних релігій, у тому числі й дохристиянських, було бажання пізнати істину про світ і людину, віднайти гармонію, тому що ці прагнення закладені в природі людини, в її серці. Ми, можливо, не до кінця свідомі цього багатства, яке дає нам Господь Бог, яке ми називаємо спасінням і одкровенням, яке в кожному часі розкриває перед нами Церква – Обручниця Христа. Життя богопосвяченої особи має багато заохочень й обіцянок Бога. Вони є дальшою перспективою, адже Бог приготував нам те, чого ані око не бачило, ані вухо не чуло, що і на думку не спало... Але ми також живемо ближчою перспективою, що це краща частка – жити словом і благодаттю Божою, тобто жити надією, яка не розчарує.

– Ви – лідер найбільшої чернечої спільноти в Україні й духовний батько кожного ченця Провінції. Що допомагає вам при виконанні чернечих обітів?

– Працюючи помічником у документальних справах, я мав щастя навчитися від попередніх протоігуменів багатьох практичних речей. До

того ж, перед вступом до монастиря я закінчив Тернопільський інститут народного господарства, де вивчав організаційну працю, облік, аналіз і контроль господарської діяльності. Навчався в Римі у Папському східному інституті, де вивчав Канонічне право, й був Намісником у домі Генеральної курії. Тепер краще розумію, що Бог має свої плани щодо кожної людини. Правда, ми залишилися вільними у виборі, і коли говоримо, що християнин є рабом Божим, то це розуміємо у тому сенсі, що ми довіряємо Йому свою свободу, а Він збереже її для нас. Наша Провінція є матірною, тобто головною, хоч Чин як Інституція зродився у Литві. Вона налічує на сьогодні 270 ченців. Всі ми різні, але нас зібрав Христос, який є центром нашого життя. Хоч є різні служіння, але ми свідомі, що беремо участь у заслугах одні одних, адже всі разом – це одна василіянська родина, що живе за нормами, які первинно на основі Святого Писання уклав св. Василій Великий. До життя у цій спільноті ченці готуються на новіціяті впродовж двох років. Хто бажає залишитися в Чині, складає обіти, тобто дає свідому й добровільну обітницю всеціло служити Богові, віддаючи Йому свої таланти, усі сили, здоров'я, інтелект і волю. Господь не позбавляє нас особистості. Він не вимагає від нас запрограмованості, але вільного вибору Його волі, яка є кращою часткою. Отож, з одного боку, є навчання й розуміння основ Церкви, монашого життя з його вимогами, з іншого боку – пошана до особи ченця з боку настоятеля, визнання обдарувань кожного і власна відповідальність. Все це допомагає виконати обіти.

У всякому разі, потрібно брати до уваги загальнолюдський вимір – дотримуватися норм статуту, дбати про супровід осіб і ведення справ, виразно розрізняти між спільним і особистим добром.

– Попри те, що кожний чернець проходить формацію з постійним наголосом на самовдосконаленні, осягненні святості, все-таки ніщо людське нам не чуже. Що мало би бути найбільш чужим для ченця-василіянина?

– Справді, кожний чернець проходить багаторічну підготовку. Крім того, порядок вимагає від кожного монаха, щоб той присвятив необхідний час на духовні вправи. Насамперед, це служіння Святої Літургії чи участь у ній, адже вона є вершиною та центром християнського життя. Крім того, читання Святого Писання, побожної літератури, духовний провід, Таїнство Покаяння, частинний іспит совісті всередині дня і загальний під час вечірніх молитов, участь в утрені й вечірні, часто – формаційні зустрічі. Спільність життя, праця й відпочинок – це неповний перелік усіх засобів, які мають підтримувати у ченця вогонь любові до Бога й ближнього, провадити його до святості і відкритості на натхнення Святого Духа. Відомо, що найбільшими сучасними викликами у Церкві є індивідуалізм і суб'єктивізм. Можливо, у наших реаліях надмірна праця і, як наслідок, занедбання спільних духовних вправ та занять приводять до відчуження й забуття високих ідеалів. Небезпека є і в бажанні посідати сучасні блага, як-от телефони чи комп'ютери, що можуть порушувати клявзуру – монаший спокій.

– До одного майстра спорту прийшов учень з проханням навчатися. Він, входячи в приміщення, скидав свою куртку де-небудь. Вчитель погодився після того, як хлопець три дні по тисячі разів знімав, кидав на землю, одягав, знову знімав і вішав на вішак свою куртку. Як визначити готовність служіння ченця в монастирі?

– Служіння вимагає виконання певних обов'язків, до яких людина готується. Період для усіх однаковий (кандидатура і новіціят), впродовж яких вступник пізнає Чин, свою придатність бути в ньому, а Чин зі свого боку пізнає особу кандидата. Настоятелі створюють умови для особистого розвитку ченця, його вдосконалення, яке здійснює спеціально підготована особа – магістр новіціяту. Він сприяє розвитку природних чи набутих навиків, чеснот. Наступним етапом є філософсько-богословські студії як підготовка до священства, а паралельно до них – різноманітні завдання в Чині. Про готовність ченця до служіння свідчить те, наскільки він виконав програму виховання й навчання, дотримувався порядку дня та конкретних обов'язків. На відповідальні посади монахи можуть претендувати тільки після складення професії вічних обітів, тобто через 7-8 років перебування в Чині. Без сумніву, інколи треба долати власні страхи, тобто приступати з трепетом до служіння на Божій ниві.

– Церква – це також свого роду держава. Кілька років тому Львівська газета «Експрес» запевнила, що «Слово має вагу», журналісти каналу 1+1, під час Помаранчевої революції відстояли правду через слово. Наскільки вагоме слово Василіянського Чину у суспільно-релігійному житті?

– Слово дійсно є силою. Христос є Словом Божим, яке прийшло у наш світ, щоб об'явити нам Отця, викупити з неволі гріха, зробити спадкоємцями Царства Божого. Тому і ми відповідальні за слово: чи воно несе правду, любов та наповнене конкретним змістом, чи є дезінформацією і засобом маніпулювання думкою людей.

Василіянський Чин завжди був з народом через проповідь слова Божого. Думаю, що воно вагоме, інакше навіщо російський уряд нищив монастирі й друкарні? Це робила і польська влада, яка запроторила кілька десятків василіян в Домб'є. Відомо нам і про радянські злочини. У Дрогобичі загинули мученики Северіян, Яким (1941 р.) і Віталій (1946 р.), яких знищили за їхній вплив на суспільно-релігійне життя народу. Минулого року українська секція радіо «Ватикан» відзначала 70 років трансляцій рідною мовою. Його впродовж всього цього часу провадили наші отці. Проповідування, реколекцій, місій, видавнича діяльність є не тільки духовною поживою, але й вихованням вірних у правді і любові.

– Отче, скажіть, яка діяльність ченців вирізняє Василіянський Чин з-поміж інших в УГКЦ?

– Василіянський Чин впродовж кількох століть (до початку XX ст.) був єдиним в УГКЦ. Незважаючи на відсутність державності, лихоліття, війни, переслідування і заборони він здав іспит на вірність Богові і Церкві, а тому заслуговує на пошану з боку ієрархії та мирян. Тепер Чин присутній у десятках країн Європи й Америки. Специфічним є для нас душпастирство парафій, які стали великими духовними осередками, обслуговування відпустових центрів, серед яких найбільш знані: Гошів, Крехів, Червоноград, Погоня, Краснопуща, Улашківці. Важливою складовою нашої діяльності є місії й реколекції, духовний провід, виховання молоді. Незамінною є видавнича діяльність нашого видавництва «Місіонер», директором якого є о. Климентій Стасів. Тільки після виходу нашої Церкви з підпілля вийшло друком сотні видань духовної й наукової літератури, серед яких – джерела з історії Церкви й держави, Святе Письмо, Молитвослов, Служебник, Біблійний словник та багато інших.

– Ваші побажання читачам.

– Насамперед хочу скласти подяку за те, що вони – наші читачі – є і підтримують нас. Бажаю їм плекати Божі чесноти віри, надії та любові, виявляти вдячність Богові за всі дари. Щастя, здоров'я для наших родин, духовної зрілості і правильного життєвого вибору! ■

Розмовляв о. Христофор Ганинець, ЧСВВ

ОСТРОБРАМСЬКА ЧУДОТВОРНА ІКОНА БОГОРОДИЦІ

Це найголовніша святиня Вільно. Про походження ікони існує кілька переказів. За одним з них, вона принесена великим князем Ольгердом з Корсуня після якогось з його кримських походів проти татар і подарована ним своїй першій дружині Марії, а другою дружиною Юліанією передана в Троїцьку церкву, з якої перенесена в каплицю біля «гострих воріт». За іншим, ікона надіслана Ольгерду грецьким імператором Іоанном Палеологом, коли він дізнався про прийняття князем християнства. За третім, ікона чудесно з'явилася на «гострих воротах» 14 квітня 1431 р. В усякому разі, в 1431 р. ікона вже, безсумнівно, перебувала в каплиці поблизу Троїцької церкви в гострому кінці міста Вільни й іменувалася Корсунською.

У 1498 р. у Вільні внаслідок небезпеки від навали татар було здійснене закладення нових міських кам'яних стін, в гострому кінці споруджено браму з вежею, на верху якої була каплиця. У цю каплицю і помістили Корсунську ікону, зовні, ликом до міста. З цього часу колишня назва ікони стало поступово замінюватися новою: «Островоротна» або «Остробрамська».

Після страшної пожежі у Вільно в 1714 р. ікона була перенесена в Терезенскій костел, але в 1744 р., з відновленням каплиці, знову поміщена над воротами. У 1829 р. ікона була відреставрована, причому, при знятті ризи під час роботи, на іконі виявилася написаною слов'янськими літерами хвалебна пісня Богоматері: «Чеснішу херувим».

Ікона написана на дубовій дошці в 2.5 х 2 аршина, зображення поясний в натуральну величину. Пречиста Діва зображена в момент Благовіщення.

Постать Богоматері повністю закрита позолоченим срібним сукнею; відкриті тільки схилений набік лик і схрещені руки. Срібним сукнею фігура закрита ок. 1671. Срібний півмісяць в нижній частині образу - вотум 1849. На голові двух ярусною короною з променистим сяйвом - Царицею Небес. Урочистий акт коронації за декретом папи римського Пія XI (який в 1920 в якості апостольського нунція служив святу Службу Божу перед вівтарем Остробрамської Божої Матері) був здійснений 2 липня 1927 митрополитом варшавським кардиналом Олександром Каковськи. ■

ЧОМУ ЛЮДИ ЙДУТЬ У СЕКТИ?

Підготував бр. Климент ГРЕЩАК, ЧСВВ

В сьогоднішній час ми не раз стикаємося із різними видами сект, однак чи коли-небудь застановлялися ми над їхнім способом життя та діяльності? Слід відзначити, що першопричиною виникнення будь-якої секти переважно є протест. В неохристиянських сектах ці початки характеризуються «логікою євангелізму», що часто призводить до відокремлення від традиційної церковної спільноти. Потрібно також відзначити, що секти складаються здебільшого з колишніх вірних Церкви, які, покинувши її, перебувають найчастіше у гострій опозиції. Це пояснюється бажанням замінити «падіння» євангельського духу «повернення» до Біблії, інтерпретованої під кутом зору засновника секти.

Як правило, секти в Україні були звичайно не місцевого походження, а проникали з Росії, Польщі й Західної Європи чи виникали в формі наслідування німецьких колоністів-протестантів. Вони почали особливо поширюватися у XIX ст. В Україні сектами прийнято називати християнські угрупування, яких переслідували або обмежували в діяльності як за царської Росії, так і в СРСР. Аналіз причин появи та особливостей поширення неорелігій та характеристика сучасного стану сектантства дає змогу визначити перспективи розвитку різних течій, врахувавши як позитивні, так і негативні моменти.

Відомий в Україні сектознавець, доцент київської Духовної семінарії Віктор Чернишев, називає секти раковою пухлиною суспільства. «Секти – це насправді форма самореалізації пасторів, полігон для відробітку різних психологічних методик і, звичайно, економічний прибуток – адже прихожани часто змушені віддавати матеріальні ресурси наставникам! У сектах використовують прищеплення фобій, контролюють свідомість прихожан і зомбують людей. Заманюють людину, користуючись її пригніченим станом, наприклад, через смерть близької людини, хвороби, втрати роботи або нерозділеної любові.

Вирвати прихожанина з такого середовища складно, і навіть в разі успіху зазвичай постає проблема психологічних травм. Часто вчораш-

ні сектанти без звичного оточення закінчують життя самогубством або втрачають розум. Видається незрозумілим, чому в Україні реєструють організації, які мають невиразні віровчення. Технології у них традиційні: щоб утримати адепта, «наставники» переконують його, що їм він дуже потрібний. Наприклад, можуть захопитися тим, яка у людини колекція марок, як він чудово грає на гітарі і, в той же час, поспівчувати, що вдома його «пиляє» дружина, а дитина двійку принесла. Секти не збагачують суспільство, а руйнують життя індивідів, що його формують. До речі, щодо останнього, то багато хто не приховує наявності подібних методів; більш того: там цинічно говорять, мовляв: «Не хвилюйся, знайдеш у нас нову дружину, правильну», – говорить Віктор Михайлович. «Ознаки вступу – сумнівна література із зображенням окультних символів, цитування Біблії у відповідь на буденні питання, різка зміна поведінки, манери одягатися або навпаки – нехтування зовнішнім виглядом», – пояснює доцент Чернишев.

Стосовно основних ознак сект, слід відзначити деякі риси, що притаманні їхньому способу діяльності. Релігійну громаду очолює харизматичний лідер, який маніфестує, що нібито отримав від надприродної сили, Бога, нове унікальне «об'явлення» і покликаний виконувати роль нового месії. Кожний, хто не поділяє його поглядів, глибоко помиляється і є послідовником сатани. Лідер створює власну релігійну громаду, яку називає «сім'єю», «комуною», «місією», «колонією» або «центром». У цій релігійній громаді лідера називають «батьком» або «вчителем». Він має необмежену владу. Лідер, як керівник спільноти, встановлює обов'язкові правила та норми поведінки членів громади, що вважаються священними. Сам же лідер не обов'язково дотримується встановлених правил і зазвичай живе в значно кращих умовах, ніж його послідовники. Релігійна громада дотримується, як правило, апокаліптичних поглядів на світ. Її члени відмовляються від власного майна на користь релігійної групи, змінюють місця проживання, а також власні імена. Вони переважно ізолюються від зовнішнього світу з допомогою своєрідної техніки контролю за поведінкою віруючих. Це досягається максимальною насиченістю програми різними груповими заходами, що проводяться протягом доби. Участь в подібних заходах віруючі та їх наставники розглядають як зразок високої релігійної дисципліни. У побуті це отримало назву «промивання мізків». Для «промивання мізків» віруючих у релігійній організації існують сприятливі умови.

Лідери сект прагнуть домогтися повного впливу на віруючих. Вони різними способами ізолюють членів громади від впливу навколишнього світу, відвертають їх від світських моральних цінностей і звичок, паралізують волю і самосвідомість, намагаються контролювати навіть почуття і переживання віруючих, їх думки та інтереси. Вони безапеляційно втручаються в найінтимніші стосунки віруючих, регламентують почуття, їх власні симпатії, право обирати друзів і супутників життя, особливо за межами релігійної громади. Жорсткі засоби впливу вживаються до тих, хто не досить лояльний або вагається у виборі релігії. Їх залякують, погрожують різними карами, чинять тиск на свідомість, нерідко вдаються до тілесних покарань, позбавляють нормального сну і харчування. Не випадково деякі дослідники сект вказують на їх антигуманний характер, називаючи тоталітарними культами.

В наш час ґрунт для сектантів створюють байдужі в релігійному плані, а також люди, які розчарувались в недосконалості своїх традиційних релігій. Людина шукає новизни і під впливом ЗМІ впевнена, що сама собі може вибрати норми поведінки і погляди на життя. Часто вона легко піддається особистостям з сильним характером. В певній мірі, причиною того, що люди йдуть з Церкви в секти є поведінка ортодоксальних християн і їх стиль життя, який не співпадає з Євангелієм. Людина, яка шукає високі ідеали автоматично ототожнює таких християн з Церквою і починає думати, що офіційне християнство втратило свою силу і що вона не знайде того, що шукає.

Причини поповнення рядів сект новими адептами можна поділити в основному на чотири групи. Перша – соматичні мотиви. Проблеми фізичного і духовного здоров'я. До цієї групи можна віднести людей похилого віку і, так би мовити, «комуністичної звички». Ця категорія людей звикла, що ними має піклуватися суспільство: надавати різноманітні пільги, а то й повніс-

тю утримувати. Отримавши якусь фізіологічну ваду, яка перешкоджає її нормальному життю, людина задається питанням: чому мене Бог карає, коли я вірю в усе, що подає Церква? В такому розбалансованому стані особа легко падає в довіру сектантам, де є зовнішній вияв любові у спільноті. Друга – соціальні мотиви. Прагнення позбутися самотності, знайти нових друзів, дружню підтримку і людей, які б були солідарні з її думкою, пройти процес раціоналізації. Людина є соціальною істотою, тобто має потребу належати, спілкуватись, жити в суспільстві та його доповнювати. В ранньому середньовіччі, якщо ти не належав до якогось села чи графства, ти був ніхто та не мав жодних прав. Так і зараз, людина, висунута за маргінес суспільства, є «пустим місцем». Такі люди є «пустими дошками», вони потребують уваги зі сторони соціуму. Ці особи тягнуться до тих, хто перший приділить їм увагу. Такий стан людини використовують секти, які показують свою «зацікавленість» в цій людині. Багато молодих людей, переважно вихованих в нерелігійних сім'ях, в обмеженому середовищі, прагнуть знайти нових друзів, які б підтримували їхню думку. Вони хочуть виокремитись із натовпу, створити певний образ свого «Я» і усвідомити власну винятковість. Все це сприяє сектам, які створюють ілюзію дружньої сім'ї у своїй спільноті. До цих категорій особистостей можна віднести сиріт, дітей які виросли в сім'ях алкоголіків та наркоманів, а також у неповних сім'ях (розлучених). Третя – психологічні мотиви. Секти реалізовують бажання особистості заповнити психологічний дефіцит і перемогти страх, створюючи міраж впевненості в собі. Якщо людину переслідують часті переживання страху за себе, за близьких, за все суспільство в загальному, така людина шукає швидкого і легкого вирішення своїх проблем, а таку швидку їжу подає кожна секта. А також люди з шизофренічними проявами, або ті, що втратили особисте «Я». Дана втрата настає внаслідок приниження особистості і гордості людини. Такі особи витворюють свій власний світ, власні життєві цінності, що призводять до затуманення думок і поглядів, і тут секта знову пропонує просту втоптану дорогу без жодних проблем. Істериків приваблюють ірраціональні форми релігійного досвіду, які включають екстаз і містичне пере-

живання. Депресантів притягує сповнене переживання жертовності. Рухи, які несуть із собою ненависть до ворогів віри, притягують до себе параноїків. Переважно секти поповнюють свої ряди особистостями із нарцистичним розладом. Четверта – духовні мотиви. Пошук Бога, сенсу життя, потреба віри у вищу справедливість. Особливу групу ризику складають особи, які живуть духовним пошуком «повної і абсолютної істини». Деякі, почувши про Святе Письмо, вважають, що саме воно є істина і в ньому є відповіді на всі запитання, і тут нав'язлива думка проповідника баптистів: «Святе Письмо – єдине джерело богопізнання, правил віри і життя». Дуже важливо, за їхніми словами, дбати про добробут своїх духовних братів. Така доктрина притягує малозабезпечених людей. Іншим способом притягання нових членів у свою релігійну спільноту є використання ними людського бажання людини до здобуття містичного досвіду: чуда, входження в екстаз. До харизматичних рухів вступають багато наркоманів і алкоголіків. Секти пишаються тим, що вони можуть позбавити залежності від наркотичних речовин та алкоголю. В своїй агітаційній кампанії вони використовують так званий принцип «жахливе до і яскраве після». Західні психологи вважають, що стан який відчувають підчас харизматичного служіння і наркотичний стан мають дещо спільне в своїй основі. Також, зцілення, що приваблює багатьох, а тим більше, прикрашені ім'ям Ісуса. Проте, їхні зцілення мало чим відрізняються від сеансу екстрасенсів.

Віра Тимченко, психолог, що працює з жертвами таких організацій, говорить, що в секти

часто йдуть через те, що в сім'ї порушені взаємини. «Тому спершу вкрай важливо розібратися, де першоджерело. Не можна йти на конфлікт. Необхідно дати рідній людині зрозуміти, що вона потрібна удома, що про неї турбуються, доводити це і словами, і вчинками. Потім треба навести довідки про ту організацію, в якій вона полягає, і знайти людей, які з неї вийшли (можна піти на хитрість і дізнатися у членів секти, можливо, хтось розповість про тих, хто «не зміг бути з ними»), зрозуміти, як їм це вдалося. Важливо створити вдома таку обстановку, в якій рідна вам людина почувала б себе краще, ніж в секті. Тоді є шанси, що вона вважатиме секту для себе непотрібною», – говорить Тимченко.

За словами експертів, секти «беруть» тим, що створюють відчуття потрібності і любові. Приведу такий приклад. Молода жінка пішла з дому тому, що чоловік тиснув на неї, мовляв, вона зобов'язана йому тим, що він вибрав її собі в дружини. Одночасно з цим батьки дівчини переконували її в тому, що вона їм багатьом зобов'язана, оскільки вони дали їй життя. У результаті вона пішла в секту, де їй говорили, що її цінують і люблять. Зараз вона вже позбувається від цієї залежності завдяки тому, що отримує психологічну допомогу. Рідні зрозуміли свою помилку, змінили поведінку, стали уважнішими.

Детальне вивчення доктрин деяких сект, що активно діють у нашій державі, дають право стверджувати, що не всі вони несуть людині звільнення від гріха та сподівання на зустріч з Богом. Методика вербування адептів, яку вони використовують, опирається на брехню та на маніпуляції свідомістю. Виникає питання: чому людина, яка є істотою релігійною, потребуючи віри більше, аніж знань, втрачає пильність та обирає секти, а не Церкву?

Відповідь на це питання, напевно, не можна помістити в одну статтю, адже потрібно детально вивчати динаміку зростання популярності різних сект, досліджувати, яку методику агітації вони використовують, мати точну інформацію про те, які групи населення і з якою гамою житейських проблем опиняються в так званій «групі ризику», тобто опиняються в сектантських сітях. Це справді тривала дослідницька робота. Але спробуємо проаналізувати ті причини, які є на поверхні.

1. Секти спрощують погляд на світ і дають прості відповіді на глобальні питання людського буття. Бачення світу в їхній інтерпретації є, немовби, чорно-біле. Усе, чого навчають вони, є непохитною правдою та світлом, а все інше – це зло та темрява. Таке формулювання питання приваблює людей, які звикли поверхнево реагувати на різні життєві ситуації, не вдаючись до розпізнання в них Божої педагогіки та Божого промислу. До цієї категорії можна віднести тих осіб, які, зважаючи на психологічні властивості, не спроможні приймати відповідальні, вивести логічні рішення.

2. Сектанти практикують менш стереотипні богослужіння і більш доступну символіку. Молитовні зібрання проходять у клубах, на стадіонах, у концертних залах. На таких зустрічах використовуються сучасні технічні засоби, дуже часто це просто видовищне шоу. Проведення таких зібрань має конкретну мету – нанести потужний вплив на смислову природу людини, знечулити розум і зробити його здатним реагувати та приймати лише ту інформацію, яку подають сектантські лідери.

3. Сектанти спираються на антиклерикальні настрої. Серйозні прогрішення, допущені священиками в душпастирстві, та людські помилки від таких проступків стають плодючим ґрунтом для розвитку сект. Безкарність та тривале перебування на парафії подібного горе-душпастира – це найкраща агітація для будь-якої секти. Так само допоміжним чинником для активного поширення сектантських навчань є поведінка людей, які декларують, що є християнами, ходять до Церкви і одночасно ведуть безбожне та аморальне життя.

4. Секти діють серед соціальних груп, просякнутих почуттям самотності, безсилля від неможливості знайти своє місце в житті. До таких груп можна віднести людей, що мають різні форми узалежнень: алкоголіки, наркомани, азартомани тощо. Методи впливу, використані традиційною Церквою, зводяться до співпраці з людиною та до повної згоди до такої співпраці. Неможливо насильно втручатися в особисте життя, а лише

навчати та переконувати, неможливо насильно сповідати, причащати, примушувати молитись чи брати участь в церковних богослужіннях. Натомість методика сект, яка передбачає тиск на людську свідомість, робить таких людей більш уразливими перед сектантським вченням.

5. Успіх проповідників і «сектантських місіонерів» завдячує браку або відсутності активності й ентузіазму (а найбільше любові) у місіонерів традиційних Церков. Слід врахувати, що ентузіазм сектантських проповідників має поважну фінансову підтримку, за якої вони легко входять в інформаційний простір, займають телевізійний та радіоефір, масово розповсюджують свої часописи. Слід звернути увагу на досить високий вишкіл саме в майстерності проповідництва. Деякі семінарії традиційних Церков, що діють на Україні, не приділяють достатньо уваги для ґрунтовної підготовки своїх вихованців. Коли вони стають священиками, то через брак доброї освіти, через простакувате проповідування опиняються в тіні тих закордонних ораторів.

6. Секти зазнають успіху та швидкого поширення, завдячуючи майже цілковитій релігійній безграмотності суспільства. У церковному середовищі відчувається явна відсутність активності у вивченні мирянами Біблії. А в світських колах – ані в школах, ні у вузах – до цього часу немає повноцінного вивчення релігії. Державні заклади, правлячі структури та органи місцевого врядування не мають відповідних спеціалістів, однак призначають на посади уповноважених з урегулювання взаємин релігійних громад з державою людей без будь-якої духовної чи церковно-історичної освіти. Відсутність релігійної освіти у суспільстві та брак катехизації (духовного просвітництва) у необхідному обсязі в парафіях пояснює деяку відчуженість потенційних парафіян від традиційних церков, оскільки традиційні церковні культури являють собою особливий світ, котрий вимагає знайомства з ним, розуміння, поступового входження, турботливого керівництва під час цих взаємин. Ця ситуація є найбільш відчутною в центральних, південних та східних регіонах України.

7. Ще одна причина, чому захоплюються сектами, – це бажання екзотики, невдоволення реальним життям, нездатність знайти в ньому своє місце, очікування прогресивних можливостей у новій культурі – своєрідна еміграція в екзотичний світ. Особливо такий момент спостерігається, коли йде мова про східні культури.

8. Специфічний для посткомуністичних країн мотив входження в секту – це гостра реакція на державний ідеологічний матеріалізм минулих років і побутовий міщанський матеріалізм, корумпованість, брехливість, аморальність сьогоднішнього дня. Системна політична криза та хаос влади так само поважно деморалізує суспільство та штовхає зневірених та розчарованих людей у сіті різних сект.

9. Багато з тих, хто не мав ніякого релігійного виховання, інтуїтивно приймають близько до серця ідею надконфесійності. Інтелігенція, а також молодь, як правило, внутрішньо схильна до толерантності. Багато хто «клює» на цікаві розповіді проповідників, цілителів, магів, шаманів, екстрасенсів, біоенергетиків, які завжди використовують релігійну християнську атрибутику, молитви, балачки про Бога і стверджують про Його всюдиприсутність та можливість зустрічі з Ним, аби отримати спасіння поза Церквою.

10. Деякі групи (типу сайєнтології) заманюють своїм дієвим ставленням до практичних питань психології, соціології, тілесного здоров'я та інших тем, які в традиційному церковному оточенні не прийнято висвітлювати. Досягнення науки у цих сферах подаються як прозріння їхніх лідерів, припускається, що саме вони (лідери) володіють істинним знанням.

11. Безумовно, суттєвими є й економічні причини. Економічна руїна привела до того, що західні гроші, якими володіє чимало сект, відчиняють деякі адміністративні двері (хочеться вірити, що не всі), дозволяють орендувати зали, друкувати відповідну літературу, спокушати новачків різними подорожами, семінарами, безкоштовним харчуванням та іншим.

Звичайно, що це не весь перелік причин поширення сект в нашій країні. Але нехай кожен, хто зацікавиться цією темою та кому не байдуже, яким буде релігійний простір України через декілька років, подумає, що може особисто зробити, щоб підсилити авторитет нашої Церкви та запобігти швидкому поширенню небезпечних сект. ■

ХРЕСТ НА ЗАБУТОМУ ЦВИНТАРІ

Ярослав ПОЛЬОВИЙ

Там під кожною сосною,
невільник вічним сном заснув.

Так висловився поет про тих приречених, що перебували в радянському «Дубравлагу» і яких щоденно десятками хоронили в чужій землі. Сотні тисяч людей перейшли через страшну дійсність мордовських таборів, у яких переважали українці. Саме там перебувало в неволі українське греко-католицьке духовенство, яке разом зі своїм митрополитом Йосифом Сліпим сміливо прийняло виклик долі, не зрадивши Христову Церкву.

Жахливі умови тюремного побуту, виснажлива праця заганяли засуджених у могилу, а ті, що вижили, повернулися до рідних домівок хворими чи інвалідами. Серед каторжників, чиї тлінні останки знайшли свій вічний спокій у лісах Мордовії, була ігуменя Підмихайлівського монастиря Моніка Полянська. Тоді було арештовано 28 монахинь, трьох із них змушували перейти під опіку московської церкви. Дарма старалися. Голод, холод, тортури не зламали духу сестер василіянок, і в 1947-му їм оголосили вирок: ігумені Моніці – 8 років, а сестрам Стефанії та Дарії – по 5 років неволі. Якщо дві сестри щасливо повернулися з каторги на рідну землю, то про ігуменю відомостей не було. Згодом вдалося встановити, що наприкінці 40-х років XX ст. вона перебувала у таборах Мордовії.

З розпадом Радянського союзу розпочалися пошуки ігумені Полянської. Вони були важкими, але врешті-решт вдалося отримати довідку, у якій повідомлялося, що Полянська М. М. померла 26 грудня 1951 р. в тюрмі № 13 Мордовської республіки, де й похована. Відразу визріла думка перенести останки ігумені в Україну. З цією метою у вересні 2009 р. до Мордовії виїхали василіянки с. Романа і с. Наталія з дияконом Даниїлом Сікорою, ЧСВВ. Більше двох тижнів дослідники розшукували поховання ігумені, але даремно: на місці цвинтаря шумить сосновий ліс. Тому шукачі привезли землю з колишнього мордовського кладовища, де спочивають «вороги народу», щоб покласти її у

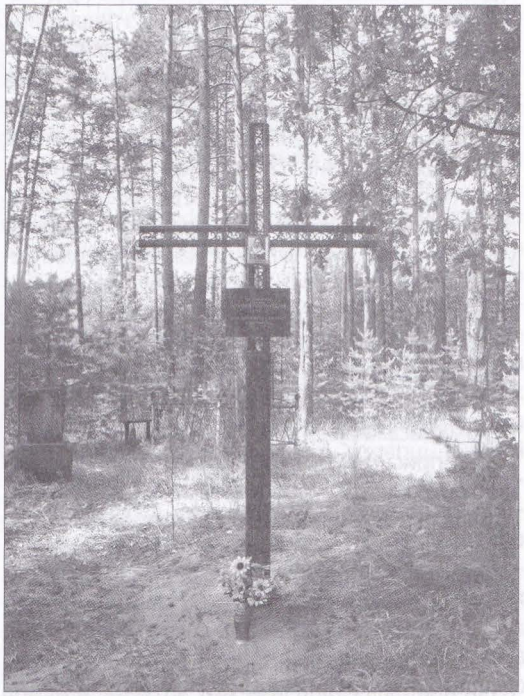

рідному краю, біля могил близьких ігумені: мами, брата, тітки.

25 листопада 2009 р., в день священомученика Йосафата, на Підмихайлівському цвинтарі відбулося перезахоронення капсули, в якій знаходилася привезена з Мордовського кладовища земля. Дійство пройшло величаво, за присутності великої кількості людей, з участю владики Володимира Війтишина й 10-и священиків, під спів хору сестер василіянок. Через 64 роки ігуменя Моніка повернулася з далекого Мордовського краю до рідної землі. Повернулася в особливий спосіб, радше як символ людини, що ревно сповідувала християнські чесноти, людини з твердою, непохитною вірою. Коли над нашою Церквою згустилися темні хмари зла, вона не відійшла у тінь, не шукала затишку, а сміливо виступила назустріч незгодам і свідомо пішла на жертву в ім'я віри Христової. Немає сумніву, що в недалекому майбутньому монахиня Моніка Полянська буде проголошена блаженною й зарахованою до мучеників Української Церкви.

Здавалося б, зроблено все можливе, щоб зберегти для нащадків світлу пам'ять про ігуменю Підмихайлівського монастиря. Але у цьому, далеко не простому, процесі, починаючи з пошукових робіт і закінчуючи перевезенням капсули зі землею в Україну, була одна надзвичайно важлива обставина, яка тривожила душу. Справа в тому, що угорці, німці та італійці встановили на місцях імовірних поховань своїх військовополонених співвітчизників символічні хрести, які нагадують людству, що нація пам'ятає про своїх невинно убієнних синів, а ми, українці, маючи сьогодні незалежну державу – ні… Це питання неодноразово порушувалося у розмовах з ігуменею сестер василіянок в Україні Маргаретою Гутник. Нарешті вирішили: їдемо!

На світанку 14 червня 2010 р. мікроавтобус із вісьмома пасажирами виїхав зі Львова до Мордовії. Серед присутніх був василіянин о. Іриней, ієродиякон Даниїл, ігуменя Маргарета, василіянки с. Наталя та с. Романа, монах студит, провідний спеціаліст Інституту релігії та суспільства УКУ п. Ірина Коломієць-Петришин і автор цих рядків. Ми везли металевий хрест, цемент, фарбу, бітумну мастику, навіть гравій.

Пізно ввечері після прибуття у Чернігів нас радо прийняв отець Ігор, ЧНІ, а наступного дня наш кортеж пересік російський кордон. Для об'єктивності слід зауважити, що ставлення митників як з українського, так і з російського боку було дуже добрим. Коли ми пояснили росіянам, що веземо хрест, щоби встановити на могилі, то вони, не перевіряючи багажу, швидко видали дозвіл на в'їзд у Росію. Вночі ми прибули у Тамбов, де нас очікував римо-католицький священик – о. Ян. Зустріч була цікавою й дружньою. Польський священик був здивований нашою місією. Пообіцяв, що й він до неї приєднається, але в особливий спосіб. Річ у тім, що о. Ян належить до священиків, які постійно перебувають на місійній праці. Йому вже доводилося побувати на місіях в Африці, Новій Зеландії, а тепер він виконує свої обов'язки в Росії. У Тамбові під його керівництвом відновлено зруйнований за радянської влади костел Воздвиження Чесного Хреста, де тепер відбуваються щоденні меси. Крім того, раз у місяць отець їде у зону таборів, де сьогодні діють церкви Московського патріархату, і для тамтешніх засуджених католиків здійснює богослужіння, на які навідуються й місцеві мешканці. Тож о. Ян обіцяв розповідати прихожанам про важливість встановлення нами хреста на місці колишнього цвинтаря, де кожний може прийти й помолитися за своїх рідних, знайомих, які не вернулися з війни, пропали безвісті або з інших причин упокоїлися у чужих краях.

16 червня наш мікроавтобус зупинився на залізничній станції «Потьма», через яку щоденно проїжджає, мабуть, кілька десятків поїздів у напрямку Далекого Сходу. Сама назва «Потьма» – синонім слів «пітьма», «темрява». І це відповідає дійсності. Із розповідей старожилів-мордвинів, з якими я спілкувався, до революції в тих краях були непрохідні болота з лісами. Тільки на околицях «Потьми» заготовляли дрова для потреб Москви. Гасло «Для коммунистов нет преград» швидкими темпами почало впроваджуватися в життя. У південно-східному напрямку, на відстані близько 60 км, була освоєна територія шириною близько ста метрів, по якій проклали залізницю. Досі красуються написи: «Станция основана 1921 г.», або «Станция основана 1929 г.» На моє запитання про те, хто будував залізницю, відповідь була очікуваною: «Під кожною шпалою людські кості спочивають». Питання людських ресурсів було вирішено у комуністичному дусі: по обидва боки від залізниці радянські будівничі створили табори. Станом на 1949 р. на цьому відтинку залізниці було збудовано 31 табір, в кожному з яких перебувало від 3-х до 7-ми тисяч засуджених. Особливе поповнення їх припадає на післявоєнний період, коли в Мордовію почали прибувати ешелони зі Західної України з «ворогами народу». Для кращого орієнтування у великій кількості цих «машин смерті» винахідливі комуністи об'єднували їх у своєрідну систему. Так виникли «Воркутлаг», «Сиблаг», «Дальлаг», «Омськлаг» і т. д. Мордовські табори входили в об'єднання «Темлаг» (назва пов'язана зі словом «темрява»). Очевидно, що таке визначення не влаштовувало когось із кремлівських «доброчинців», і у 1948 р. ця установа отримала назву «Дубравлаг», яка існує до наших днів. Сьогодні шістдесятикілометрової залізниці немає. В часи перебудови рейки порізали і здали на металолом, облаштувавши поряд шосейну дорогу сумнівної якості. Правда,

у деяких місцях роблять доволі фаховий ремонт дорожнього полотна.

Щойно машина покинула «Потьму», як нас зустрів військовий пост зі шлагбаумом. Поряд висіла вивіска, повідомляючи, що починається заборонена зона. У нас перевірили документи, запитали, куди прямуємо, і попередили, що фотографування, зйомка на камеру заборонені… По дорозі перед нами поставали сумні пейзажі. На тлі вічнозелених лісів непривітно виднілися покинуті бараки, зарослі кропивою, з дахами, покритими ржавою бляхою, битим шифером, навхрест забитими вікнами. Час від часу траплялися високі дерев'яні паркани зі сторожовими вишками, оплутані кількома рядами колючого дроту. Це і є табори «Дубравлагу». На сьогодні там діє 18 таких установ. Вони й служать місцем праці тутешніх жителів.

До поселення «Парца» ми прибули перед обідом. На лічильнику автомобіля висвітлилася цифра «1990 км». Це шлях зі Львова до мордовського цвинтаря, де знайшла свій останній спочинок ігуменя Підмихайлівського монастиря Моніка Полянська. Властиво, це тільки місце, де колись було кладовище, яке ніхто ніколи не доглядав і яке повністю знищене. На цьому місці тепер проліг газопровід, високовольтна лінія електропередач, шумить сосновий ліс. Тільки добре приглянувшись, можна зауважити багато горбків, поросших конвалією, поміж якої висунули свої червоні голівки суниці. Це і є загублені у часі могили радянських невільників. Чи можна розшукати поховання конкретної особи? Однозначно, що ні!

Ми мали змогу бачити поховання нинішніх в'язнів. Вони нічим не відрізняються від поховань колишніх. У викопаний рівчак, довжиною близько 9 метрів, кладуть вряд переважно чотирьох покійників. Загорнувши тіла небіжчиків ґрунтом, основу якого складає пісок, формують спільну могилу витягнутої форми. Над кожним похованням встановлюють дерев'яний стовпець із фанерною дощечкою, на якій фломастером написано прізвище, ім'я, дату народження й смерті, а також указано загадкові номери: И-327, Ж-307… Через кілька років написи на табличках зникають, падають стовпці, відтак і слід могил пропадає. Правда, трапляються поодинокі більш-менш доглянуті могили, із трьохраменним хрестом, встановлені рідними або друзями померлого. Кілька таких скромних поховань компактно лежать на перехресті лісових доріг колишнього цвинтаря «лагпункту» № 13. На тому місці й ми встановили привезений з України хрест із терновим вінком. Над землею він здіймається майже на 3,5 м. Його видно здалеку. На гранітній плиті викарбувані слова: «Тут спочиває ігуменя Моніка Полянська 1885-1951. Усім упокоєнним у цій землі вічна пам'ять».

Отець Іриней відслужив панахиду, освятив хрест, ми спільно заспівали «Вічна пам'ять», а відтак, під нашим національним прапором, – Гімн України. Засмучені тим, що не вдалося розшукати поховання ігумені, але горді з того, що й від України встановлено хрест нашим співвітчизникам, які упокоїлися на цвинтарях «Дубравлагу», ми довго молилися того вечора…

Другого дня вирішили навідатися до начальника колонії, щоб дозволив нам зайти до розташованої на території діючого табору каплички, де донині існує швейний цех, в якому колись трудилася, заробляючи «учети», ігуменя Моніка Полянська. Нас зустріла висока, худорлява шатенка зі званням майора і запитала: «Вы христиане или католики?» «Християни!» – випалив я одним духом, осінивши себе хрестом. «Хорошо,

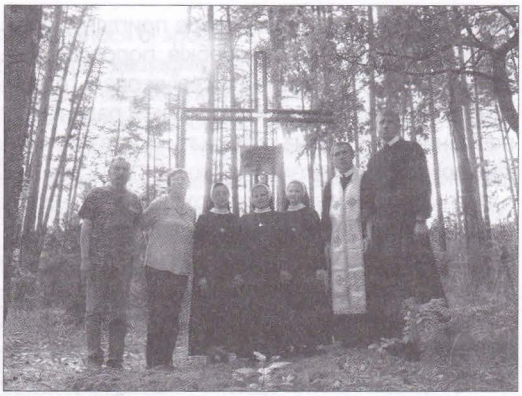

заполняйте анкети». Ми заповнили відповідні циркуляри і з паспортами віддали суворій на вигляд начальниці-майору, яка тут же зникла за дверима найвищого керівника табору.

Нас восьмеро збилося у коридорі біля вікна, надіючись, що ось-ось відкриються двері і нам дозволять зайти до каплиці та помолитися. Час минав, а про нас наче забули. Тільки через 40 хвилин вийшла та сама майор і, віддаючи нам паспорти, промовила: «Вы с другой страны. Надо разрешение вышестоящего начальства». Чемно подякувавши за «гостинність», ми направилися у поселення «Явас», де колись перебував у таборі № 11 митр. Йосиф Сліпий, єпископ Микола Чарнецький, єпископ Матей Шивітка і багато-багато українців.

Через 20 км, на узбіччі, ми побачили великий стенд, на якому червоною фарбою було написано «ЯВАС», а трохи нижче – «Основан в 1921 г.» Власне, там і знаходиться УФСИН (Управление федиральной службы исправлений и наказаний Росии по республике Мордовия). Ми не пішли просити дозволу, щоб нас пропустили на молитву до каплиці, бо розуміли, що нас знову будуть тримати у коридорі і дадуть таку ж відповідь: «Надо разрешение Москвы». Тому ми відвідали місцеву гордість – «Музей УФСИН».

На стіні висіла карта з позначеними таборами, був зображений кабінет слідчого 30-х років із портретом Сталіна на стіні. Є там макет «Дубравлагу», показана система охорони із п'ятьма рядами колючого дроту, партизанська землянка, також із портретом Сталіна. Але видне місце займають генерали – керівники цього табору, починаючи від першого і аж до нинішнього. Зображено їх достойними і поважними людьми. Екскурсовод намагалася нам довести, що «Дубравлаг» був і залишається гуманною установою, де «людям оступившемся» завжди було затишно і сито (радянська пропаганда в чистому вигляді!). В темному кутку великої кімнати був скромний експонат національного одягу мордвинки: чорні чоботи, темна спідниця і біла блузка з ледь помітним вишитим орнаментом на рукавах. Ось і весь спогад про народ, який живе на тій землі з давніх-давен, мова і звичаї якого канули у небуття.

Біля колишнього табору № 11 знаходиться довга одноповерхова будівля із замком на дверях. Це колишня лікарня «Дубравлагу», в якій свого часу перебував на лікуванні митр. Йосиф Сліпий. Була спокуса дістати фотоапарат і зробити кілька знімків, але навкруги вишки, і ми розуміли, що за нами, «католиками», наглядають, а може, й чекають на нашу необачність… Зустрічалися зі старожилами, мали з ними бесіди, але почерпнути корисну інформацію не вдалося. Вони могли описати події тільки сорокалітньої давності, а тих, які могли би пролити світло на 50-ті роки, немає в живих. А ще ми намагалися розшукати хрести, що їх встановили угорці, німці, італійці, та був потрібний провідник, щоб обминути непрохідні болота, тож молилися тільки біля угорського хреста. Він, як і наш, український, був металевий і такої ж висоти. На плиті зроблений напис угорською та російською мовами: «Здесь покоятся венгерские военнопленные погибшие во второй мировой войне». Слово «погибшие» слід розуміти як «розстріляні».

Перед від'їздом ми ще раз завітали на загублений цвинтар «Дубравлагу» – помолитися… Кожний по-своєму переживав останні хвилини перебування на тій землі. Хтось на згадку взяв конвалію, щоб засушити, хтось – гілочку сосни, а я прихопив три маленькі шишки…

Через вікно автомашини ми довго спостерігали за хрестом, який щораз більше ховався, аж поки зовсім не зник, за стовбурами великих дерев… Чужий край ми покидали з почуттям виконаного обов'язку. Відтепер і від України стоятиме хрест на забутому цвинтарі «Дубравлагу» як пам'ятник тим сотням тисяч невинного люду, серед яких – й ігуменя Підмихайлівського монастиря, Моніка Полянська, спокій останків якої навіки стережуть мордовські сосни... ■

ВЕЛИКИЙ СКАРБ ДЛЯ ЦЕРКВИ

З щирої поваги до отця Миколи Сивика і з нагоди його 90-річчя

Володимир КУЛАК
м.Тернопіль

Довге життя о. Миколи Сивика повне невтомної праці: він є прикладом людини, у якої справді можна навчитися, як працювати, молитися, любити церкву та народ, виховувати людей, протистояти злу, як робити серйозні речі немовби жартома, як усміхатися до ворога... Адже душевну гармонію та спокій, що є запорукою майбутнього, забезпечує нам віра у Бога. До неї потрібно дозрівати цілим серцем, збуджувати її кожного дня.

Народився отець Микола 7 грудня 1920 року в м. Жидачеві в селянській родині. Мама Анна померла в 33-річному віці, коли синочкові виповнилося лише сім тижнів. Окрім нього залишилося ще троє малих дітей. Потім з'явилася друга мама. Діти дуже любили її, любив її і Миколка, бо, зрештою, рідної матері не пам'ятав. Закінчив сім класів у жидачівській школі. Четвертокласником уже прислуговував у церкві. Деканом тоді був о. Михайло Раковський, а катехитом – о. Михайло Хавлюк. Перш ніж іти до школи, хлопчина йшов на Службу Божу. Прислуговував, як правило, о. Хавлюку, який був ним дуже задоволений. Після закінчення школи Микола допомагав батькам у господарстві. За німецької окупації три роки навчався в Стрийській торгівельній школі. Церкву Микола не забував, відвідуючи богослужіння у рідному Жидачеві та у Стрию. В 1946 році зі забороною УГКЦ перестав ходити до храму разом зі шістдесятьма родинами з Жидачева, які не прийняли російського православ'я. Організував таємні зустрічі у дитячому садочку. Сюди ж приходили чотири сестри монахині. Вони почали схиляти його до думки стати священиком. Незважаючи на велику загрозу потрапити під ковпак безбожницької влади, яка почала переслідування греко-католиків, до Жидачева приїжджали підпільні священики: спочатку о. Мар'ян Шабан з Гошева, а пізніше о. Тарас Бобкович, о. Ілля Мисак. Люди боялися, бо були випадки, коли за релігійні переконання «брали на список» і вивозили до Сибіру. Така доля спіткала і сестер монахинь. Гадаєте, цей випадок зупинив Миколу? Деякий час, щоправда, він вичікував, але потім знову взявся дякувати, допомагати священикам. Чимало доріг довелося пройти разом з о. Антоном Бучацьким, який піс-

ля повернення з Сибіру продовжив свою нелегку священичу місію в підпіллі, виїжджали до Болехова, Долини, на Перемишлянщину. Щораз більше людей запрошували їх до себе. Навідувався до Сивиків і єпископ Йосафат Федорик, що доводився дружині майбутнього о. Миколи вуйком, у їхній хаті служив Літургію, сповідав. Якось владика Йосафат сказав: «Миколо, ти можеш бути священиком, бо маєш здібності, але, напевно, боїшся або соромишся». «Та вже застарий», – відповів той. «Ні, це не причина, – напосідав владика. – Обов'язково вчися». І давав книжки, перевіряв знання катехизму, пояснював чимало незрозумілих речей. Із часом у здібного учня визріло бажання висвятитися. А настав цей хвилюючий і радісний момент у жовтні 1970 року, коли єпископ Федорик в с. Вільхівці рукоположив на священиків Миколу Сивика, Любомира Матуру, Макарія Флячка, Августина Дзюрбана. Після цього роботи стало ще більше. Значно пізніше о. Микола Сивик почав записувати села, де побував. Назбиралося дев'яносто три, а коли пригадав, що не вписав ще декілька, то й перестав вести підрахунок. Отож, точне число достеменно не відоме, але є у цьому списку такі населені пункти, про які в пам'яті відклалися особливі спогади. Ось, наприклад, село Гериня біля Гошева. Там його ледь не заарештували після водосвяття напередодні Йордану: «Пам'ятаю, що прийшло дуже багато людей до сповіді. Серед них і партійні, але спочатку я не знав про це. Сповідаю годину-другу, бачу, що запізнююсь на автобус, і кажу: «Люди добрі, мені треба на роботу встигнути». Аж ось підступає один чоловік і говорить: «Отче, ви думаєте, якщо я бригадир і партійний, то не маю права висповідатись? Що хочете, те й робіть, але без сповіді не залишуся». Почувши таке, я ледь не онімів, але через хвилю промовив до себе: «Нехай діється Божа воля». Закінчивши сповідати, виходжу на подвір'я, а люди шепочуть мені за воротями: «Засада». Але підходить один чоловік і каже: «Ходіть зі мною». Не знаючи його, я змушений був довіритись. Випровадив мене він через город до своєї хати і говорить: «Не бійтесь, до мене не прийдуть. Там є наші хлопці, які тримативуть язик за зубами». Я перелякався не на жарт, але, дякувати Богу, все обійшлося».

Був і такий випадок: хлопець, що прислуговував о. Миколі, бажаючи отримати квартиру, повідомив у відповідні органи про те, що в його хаті збирається до сорока осіб на Служби Божі. Розповів, до яких маскувальних заходів вони вдаються. Наступного дня отця викликали до КГБ, але він усе заперечував. Поки «вищі чини» радилися, «молодші» випробовували на священикові силу своїх кулаків. Потім відпустили, наказавши прийти наступного дня. Під час нічної зміни (тоді отець Сивик працював черговим електриком на целюлозно-картонному комбінаті) до нього підійшла жінка і повідомила, що в того хлопця, який продав священика, затьмарився розум, і його забрали до психлікарні. Коли ж він повернувся звідти, то прийшов просити пробачення у свого духовного наставника, і, зрозуміло, отець Микола йому все простив. Після цього випадку він повис на волоску у КГБ. Проте, треба було їхати сповідати, вінчати, хрестити, служити Літургії... І він це робив, незважаючи на небезпеку, аж до виходу Церкви з підпілля.

У сімдесятих роках минулого століття, перебуваючи у Стрию, о. Сивик познайомився з матір'ю блаженнішого Мирослава Івана, кардинала Любачівського, став її сповідником. Про цю жінку він згадує з теплою посмішкою на устах: «Я одразу ж полюбив її, бо вона називалась так, як і моя мама – Анна. Коли я їй розповів, що ще семитижневим залишився сиротою, то вона обняла мене, поцілувала і сказала: «Відтепер ти будеш моїм сином, бо мій син далеко-далеко». Це була людина дійсно побожна і простенька, як свічечка. Пам'ять мала чудову до останніх днів. Померла у віці 92 років. Провести покійну в останню путь, окрім мене, зі священиків більше ніхто не прийшов. Працівники КГБ фотографували присутніх. Я не став ховатися, лише просив заступництва у Всевишнього. По дорозі приєдналися ще два священики в цивільному. На цвинтарі люди просили мене покинути процесію, боячись, що мене можуть арештувати. Але я відмовився, наголосивши, що це моя мати, і я повинен похоронити її як належить. Тепер, оглядаючись назад, можу ствердити, що навіть у найприкріші часи переслідувань тим людям, які зверталися до мене по духовну опіку, мені самому та іншим священикам допомагала вистояти віра» – говорить отець-емерит Микола Сивик.

У 1990 році о. Микола був скерований у с. Любша поблизу Жидачева в храм Симеона Стовпника.

Запросили його місцеві жителі, бо добре знали ще з часів підпілля. Там він на душпастирській ниві доклав багато зусиль для духовного розвитку своєї парафії. Його було призначено також деканом Журавенським. Отець Микола став митрофорним протоієреєм. Він став найстаршим деканом у Львівській архиєпархії. Під час його служінняо чимало було зроблено у церкві і навколо неї: придбано новий кивот, перекрито церкву бляхою, оновлено її ззовні. Отець усе вкладав в церкву, а сам вів аскетичний спосіб життя. Ходив пішки на свою парафію. У нього в помешканні було тільки найнеобхідніше: стіл, крісло, ліжко, шафа. Це дуже проста людина. Отець Микола вміє дуже гарно і влучно пожартувати. Він був і залишається прикладом того, як потрібно жити на землі. Справжньою втіхою для отця стали хлопці, яких він виховав на священників. Почавши ними опікуватися в 4-5 класі, він поставив їх на шлях істини, привернув до Бога, коли ж настав час складати іспити – поїхав з ними до Івано-Франківська, щоби підтримати. Один з тих хлопців сьогодні є ректором Івано-Франківської духовної семінарії – протоієрей Олександр Левицький.

Отець Микола Сивик провадив душпастирську діяльність у Божому винограднику в Любші до 2005 року, а потім, у віці 85 років, вийшов на пенсію. Живе в Жидачеві з донькою та зятем. Молиться за людей, за Україну. Життя його складне, повне боротьби, страждань, але також і перемог та злетів. І нині він не хоче багато про що говорити, лише переходить на жарти. Але ділиться радістю, що зять – священик, що два внуки на тій самій дорозі, що виховав багатьох таких, хто служить Богові та працює для народу.

…Він лише жив та довіряв Богові кожен свій день. І донині з довір'ям дивиться в майбутнє. Прикладом для нього є сам Христос. Отець Микола працює, бо Ісус працював, він молиться, бо сам Христос уклав в уста апостолів молитву «Отче наш». Він щирий та простий, люблячий і вимогливий, незламний і постійний, і так – день за днем. Дякуємо таким людям, які для нас, мирян, семінаристів і духовенства, є зразком, прикладом і опорою. Для Церкви це великий скарб. З днем народження Вас, отче Миколо! І многая та благая літ! ■

19 грудня виповнюється 10 років, відколи отець Петро Палюх приїхав в с. Лещатів Сокальського району на парафію св. Юрія, щоб разом з нами заносити молитви до Господа і задовольняти наші духовні потреби.

Хочеться, щоб Бог дарував нашому духовному наставникові ще не один рік священства, щоб зерна науки, які він сіє серед людей, проростали плодами віри, покори, любові, моління і добрих справ. Здоров'я Вам, отче, терпеливості, великої сили і наснаги продовжувати давно розпочату Вами дуже важливу справу.

Дай, Боже, сили і здоров'я Вам
За ті труди, що в Церкву Ви вложили,
Благослови, зігрій, у трудностях скріпи,
Щоб довгі роки Ви Господу служили.

Хвала Всевишньому за сили, що нам дав,
Хвала Всевишньому за пастиря такого!
Отож несім всі щирі молитви
За здравіє отця до Бога.

Вдячні парафіяни храму св. Юрія
с. Лещатів,
Сокальський р-н,
Львівська обл.

РОЛЬ І МІСЦЕ МИРЯН У ХРИСТОВІЙ ЦЕРКВІ

Іван КОБАСЯР

Церква як Божа установа тут, на землі, є в тісному зв'язку з суспільними процесами і змінами, які супроводжуються швидкими темпами розвитку, змінами пріоритетів, росту можливостей і переконань людини. Тому вона повинна, як і в кожний період людської історії, нести добру новину Христового Євангелія до кожного без винятку, і шукати цю надмірно секуляризовану людину в хаосі її думок і пошуків істини. Саме таким дороговказом Церкви у цих намаганнях і пошуках сучасності є Другий Ватиканський Собор. Він, прагнучи пожвавити християнське життя, закликає до об'єднання всіх віруючих у Христі, щоб спільно дбати про віднову і плекання Божественної Літургії, в якій здійснюється наше відкуплення, і щоб ми як християни, кожен у свій спосіб, своїм життям свідчили про правдивість і дійсність цього Таїнства тут у світі.

Саме з слів Папи Пія XII прослідковується зміна усвідомлення ролі мирян у Церкві: «вірні, а точніше, миряни, займають місце у передових рядах Церкви [...]. Тому вони, і насамперед вони, все більш чітко повинні усвідомлювати не тільки свою приналежність до церкви, але й те, що самі є Церквою...» Тому для нас було дуже важливо згадувати біблійні описи Божого народу, опиратися на вчення і напрацювання Церкви в цій ділянці, і лише завдяки цьому ми проаналізували цю зміну розуміння мирян і показали роль і місце їх у Церкві.

Підсумовуючи вищезгадане, можна дійти висновку, що людина через таїнство Хрещення, після якого стає членом Божого Народу, зобов'язана до реалізації завдань, які виникають з її участі в потрійній місії Христа як Священика, Пророка і Царя. Всі охрещені повинні здійснити одну місію, яка полягає у відповідальності за Церкву і світ. Кожен вірний має в Церкві і світі єдине і неповторне завдання, але, щоб його розпізнати, потрібна формація всіх членів Божого Народу. Світ, в якому ми живемо, подібно як Церква, чекає на працьовитих світських людей, які з великим натхненням братимуться за завдання, покладені на них, будуть вносити дух Євангелія в усі сфери політичної реальності, суспільно-господарської діяльності і християнізувати сучасну культуру.

Дана праця не є джерелом прикладів ангажування мирян, а лише певним дороговказом, де зібрана найбільш важлива інформація, яка опирається на думки Івана Павла II і вчення Христової Церкви.

На завершення слід пригадати слова Івана Павла II, якими він звернувся до Конгресу католиків Східної Європи і які ще й досі не втрачають своєї актуальності та, завдяки своїй силі, будуть давати поштовх як церковній ієрархії до гідної і доброї формації мирян, так і самим вірним до активної праці в «Господньому винограднику»:

«У Церкві надійшов час мирян! Вчиніть так, щоб його світло засяяло у вашому особистому житті, у ваших сім'ях, на місцях праці, у сфері культури, політики, у всіх ділянках, які сприяють зміцненні миру й будуванню суспільного ладу, що більше відповідає людині та шанує її невід'ємну гідність». ■

НОЇВ КОВЧЕГ

Галина ГОРДАСЕВИЧ

Продовження,
Початок у ч. 1-11 за 2010 р.

* * *

У великому домі повним ходом ішло приготування до свят. Матушка Софія й отець Іларій несказанно зраділи появі старших дітей. Закололи свиню, і зараз усі жінки мали повні руки роботи: готувати паштет і сальцисон, на кров'янку гречки не було, то робили з пшоном, запікали шинку. Начиняли ковбаси, а крутити м'ясорубку залучали молодих батюшок. А вже копченням ковбас і полядвиці займався отець Іларій, то була його давня спеціальність. Запахи по дому розносилися – «умопомрачительные», як говорив той же отець Іларій, і дражнив усіх, що вони вже поскоромились, бо, як сказано в Святому Письмі, «не согріши ні ділом, ні словом, ні помислом», так і відносно посту належить скоромного не ковтати, не лизати і не нюхати. А воно ж і лизнути доводилося, бо як же готувати той же паштет і не попробувати, чи досить у нього покладено солі і перцю? Та й то ж: витерпіть цілий місяць посту. Дуже вже набридли пісний борщ, квасоляна юшка, товмач із маком і каша з конопляним молоком. «Ох, спокуса!» – говорив отець Іларій. «Витерпів більше – витерпиш менше», – незворушно відповідала матушка Софія.

Потім почалося генеральне прибирання в домі. Щіткою з м'якої ковили з довгою ручкою обміталася павутина по кутках. Виносилися всі килими, розстелялися на чистому снігу в саду між деревами і вибивалися лозовою вибивалкою. Олена зайнялася великим пранням, а матушка Софія за власним рецептом, розтопивши в каструлі з гарячою водою віск і домішавши до нього скипидару, приготувала мастику і дала завдання своїм донькам – натирати меблі. Робота була досить нудна, отож, Ляля і Наталя упріємнювали собі роботу тим, що пригадували різні смішні випадки зі свого дитинства, а ще знущалися з Євгена, який із туго забинтованою ногою мусив сидіти вдома. Варто йому було пришкандибати в кімнату, де була матушка Олена, як вона починала пустотливо співати:

– Женчичок-бренчичок вилітає,
Високо ніженьку підіймає,
Якби-то, ніби-то ніженьку підбито,
В зеленім лугу шукай собі другу.

– Знали, що робили, коли назвали тебе Лялею, – беззлобно огризався Євген. – З дитячого віку так і не вийшла. Подарую тобі на день народження ляльку. Таку, як ти мріяла: щоб очі заплющувала і розплющувала і говорила «мама».

– Запізнився, Женчику, зі своїм подарунком, – сміялась Ляля. – В мене уже дві таких ляльки. І очі заплющують і розплющують, і «мама» кажуть, а як крик здіймуть, то хоч із хати тікай.

У зв'язку із прибиранням трапилася несподівана оказія. Коли після килимів настала черга виносити і витрушувати сінники, Катерина чи не в останню чергу добралася до постелі циганочки. І знайшла під її сінником цілу купу різного дріб'язку: позолочену чайну ложечку, разок намиста, яке належало Наталі, зелену атласну стрічку, яку отець Іларій використовував як закладку в молитовнику, ручку, яку Інна отримала в подарунок від святого Миколая, а потім все не могла знайти, але соромилася поскаржитися на пропажу. Там навіть була нікельована кулька, яка таємничим чином зникла з ліжка матушки Софії, і матушка Софія все дивувалася, що нехай та кулька могла закотитися десь під шафу, але як вона могла сама відкрутитися?

– Ану, матушко, йдіть сюди! – гукнула Катерина, не зводячи очей з того «сорочачого гнізда».

Матушка Софія прийшла, глянула, сплеснула руками і покликала Раду, яка займалася своєю улюбленою справою; сиділа на кухні, вимахуючи ногами, і дражнилася з Лавриком. Почувши, що її кличуть, Рада побігла в уми-

вальню, де за параваною стояла її розкладачка, відразу зорієнтувалася в ситуації, і не встигла матушка Софія і слова промовити, як Рада вже залилася сльозами і обціловувала її руки, примовляючи:

– Ой, панюсю, ой, то не я, ой, я ні в чому не винна, ой, то якийсь недобрий чоловік мені підклав, щоб ви мене вигнали! Ой, дальбо, присяльбо, то не я. То Лаврик, він усе мені каже, що буде так, що ви мене виженете! Ой, бідна я сирота, нема в мене тата-мами, ніхто за мене не заступиться, ніхто мене не пожаліє!

– Та годі, Радо, годі, – боронилася матушка Софія, оглушена цим бурхливим натиском. – Навіщо ти говориш неправду? Бо красти – це гріх, а брехати – це другий гріх. Ну, хотілося тобі мати стрічку або намисто, треба було мені сказати. Я б тобі дала, і ти могла б їх носити, а не ховати під сінником. А для чого тобі ручка, коли ж ти писати не вмієш? І для чого тобі ота кулька з ліжка, що б ти з нею робила?

– Ой, а що я можу зробити, коли в мені циганська кров? – продовжувала заливатися слізьми Рада. – А коли воно таке гарне, таке блискуче, що я ніяк втриматися не могла? Ой, то ж не я, то мої руки винні! Ой, панюсю, ви їх бийте, може, вони тоді не будуть!

І вона простягнула свої смагляві рученята, які вона умудрилася забруднити, хоча й нічого не робила. Матушка Софія мимоволі засміялася і погладила Раду по чорних коротеньких кучерях, в яких принаймні вже вошей не було.

– Ой, дитино, дитино, чи то циганська кров, чи то циганське виховання? Але пам'ятай, що в цьому домі нічого не пропадало. Отож, як щось знову пропаде, то я вже буду знати, що це твоя робота.

– Ой, панюсенько, ой, дальбо, присяльбо! Ой, та щоб мені руки повсихали, та щоб мене покорчило, та щоб я...

Ці ойкання, з усього видно, могли продовжуватися без кінця, але матушка Софія не мала ні часу, ні охоти їх слухати.

Інна дуже зраділа, отримавши назад свою ручку, і, потішена, з новою охотою взялася до дорученої їй роботи – прибрати в бібліотеці. Взагалі вона вважала цю кімнату майже своєю власною і в глибині душі почувалася скривдженою, коли туди поселили польського графа. Правда, граф не перечив, щоб вона туди приходила, копалася в книжкових шафах, а потім, вибравши щось, влаштовувалася в кріслі за письмовим столом і читала. Сам граф цілими днями сидів під грубою, тулив свої долоні до нагрітої стіни, хитав головою і час від часу питав сам себе:

– Co to będzie? Co to będzie?

Інна повитирала скрізь пил, вирівняла книжки в шафах, помила в теплій мильній воді той чорнильний прибор з червоного каменю, який так їй подобався. Окрім самих чорнильниць, ясна річ, які вона обережно вийняла з гнізд і обтерла зверху. Потім усе витерла сухою ганчіркою і поставила на місця. Тепер залишилося ще помити фікус. Він ріс у дерев'яній кадці, яка стояла на підлозі, – справжнє дерево з великими овальними листками, наче вирізаними з зеленої клейонки. Кожен листок треба було спочатку помити добре намоченою ганчіркою, а потім витерти сухою. Робота була одноманітна і скоро Інні набридла, але довести її до кінця треба було, адже вона не дитина, яка кидає гру, як тільки набридне.

Вона – доросла жінка, яка вже навіть... вже навіть закохана. Інна закусила нижню губу і продовжувала мити те кляте листя, яке, здавалося, виростало просто на її очах.

* * *

І от настав Святвечір. З самого ранку дядя з Василем поїхали в ліс за ялинкою і привезли таку, аж здавалося, вона не вміститься в кімнаті. Але ялинка якраз стала в їдальні, в найдальшому кутку від коминка, вершечок її саме сягав суфіту, гілля стирчало врізнобіч, важке, колюче, темно-зелене. В кімнаті запахло живицею і морозом. Лаврику було дано суворий-пресуворий наказ тримати дітей у колишній спальні хлопців, де тепер жив отець Володимир з сім'єю, бо це була найдальша кімната від їдальні. Всі жінки, окрім Катерини і матушки Софії, зате включно з Інною, яка вже остаточно віднесла себе до дорослих жінок, зайнялися прибиранням ялинки. Правда, тут ще було чимало нудної роботи, бо дядя вніс із льоху кошик із невеликими, але дуже гарними чер-

вонними яблуками, а Єлизавета Петрівна принесла велике блюдо печива. Воно було найрізноманітніше за формою: листочки, квіточки, зірочки, сердечка, рибки, але найбільше здивувало Інну, що в кожному з них був невеликий круглий отвір. З'ясувалося: це спеціально зроблено для того, щоб можна було протягнути нитку, бо це печиво мало бути розвішане на ялинку. Так само, як і яблука, до хвостиків яких теж треба було прив'язувати нитки. Звичайно, ця робота дісталася саме Інні, а ці справді дорослі жінки, включно з її мамою і вже сивою Єлизаветою Петрівною, тішилися, як маленькі, розвішуючи забавки на ялинку і вишукуючи для кожної найбільш підходяще місце. Зрештою, Інна мусила визнати, що чим більше барвистих плям з'являлося серед темної зелені ялинки, тим кращою вона ставала. Коли вже всі забавки було розвішано, і всі золочені горіхи, і печиво, і яблука, і ялинка вся була обснована паперовими ланцюгами, прийшла черга на свічки. Кожну свічку різали на чотири менші, брали підсвічник – він був схожий на прищіпку для білизни, тільки металеву, і до тієї прищіпки був припаяний такий собі ніби наперсток, – у той наперсток капали розтоплений віск, тоді вставляли туди шматок свічки. Через кілька хвилин віск застигав, свічка трималася надійно, і тоді для неї шукали на ялинці місця, щоб коли запалять свічку, то її полум'я не досягло якоїсь паперової цяцьки. Єлизавета Петрівна згадувала, які колись були гарні свічки, спеціально для ялинки: з кольорового воску, кручені. Правда, Інна була розчарована, дізнавшись, що горіли вони всі однаково,

Коли ялинка була вбрана, жінки пішли на кухню, де Катерина з матушкою Софією готували різдвяну вечерю, але ще було багато роботи: і терти для куті мак, і різати овочі для вінегрету, і ліпити вушка до борщу. Всього цього треба було робити дуже багато, бо ж сімеєчка зібралася нівроку.

– А пан грабя теж будуть? – питалася Катерина. – Адже він католик.

– Ну то й що? – відповідала матушка Софія. – Не буде ж він на самоті сидіти, коли всі збе-руться за столом?

Євген, якому набридло лежати на ліжку, задерши хвору ногу на бильця, пришкандибав на кухню і попросив, щоб йому дали роботу. Отож, йому доручили терти мак, він затиснув макітру межи колінами і, щоб упріємнити собі цю роботу, розважався усякими жартами.

– Катерино, а в який бік слід крутити макогоном – вправо чи вліво? – допитувався він.

– Та як хочете, – незлобиво відповідала завжди сердита Катерина, видно, Євген був її любимчиком, – але ж крутіть макогоном, а не язиком.

– Катерино, як будете так недооцінювати мої старання, то я вам помщуся. Я вже п'ятдесят разів повернув макогоном вправо, а тепер поверну вліво стільки ж разів, і розітертий мак знову відновиться.

Час від часу Євген виймав макогон і лизькав його, ніби щоб переконатися, чи мак уже досить втертий, тоді матушка Софія говорила:

– Не облизуй макогона, бо буде в твоєї жінки чоловік лисий.

На що Євген незмінне відповідав:

– Так їй і треба, якщо вона покине такого кучерявого, як я. А ще в домі йшло велике купання. Що народу було багато, то воно затягнулося на цілий день. Василь двома відрами носив із криниці воду, Катерина в баняках гріла, а матушка Софія командувала, хто за ким має йти в умивальню і купатися. Найбільший клопіт був із брудною водою, бо Василь її не хотів виносити, матушка Софія починала докоряти, що Катерина і так натягалася баняків, тоді приходив дядя і мовчки одним відром виносив усі помиї.

Під вечір матушка Ірина і матушка Олена почали хвилюватися, бо їхні чоловіки вже кілька днів мандрували десь по своїх парафіях, щоб на свято не лишилось жодної непохрещеної дитини чи непосвяченої могили, і всі бажаючі могли посповідатися і причаститися та й зустріти Різдво Христове з чистою душею. Але на Вілію обіцяли вернутися, а тут уже сонце йде до схилу, скоро зірка зблисне, а їх нема.

– Матушки, не беріть дурного в голову, а важкого в руки, – потішав їх отець Іларій.

Може б це їх і не дуже потішило, якби не те, що на кухню вийшла процесія. Першим ішов Лаврик, а за ним, один за одним, Ромчик,

Андрійко і Данилко, але у всіх трьох очі були зав'язані хустинами, і вони трималися за довгий рушник, один кінець якого був у руках у Лаврика.

– Це що таке? – здивовано запитала матушка Олена.

– Це ми вночі мандруємо через ліс, – серйозно пояснив Лаврик. – А коли ніч, то ж нічого не видно.

Оце таким чином Лаврикові вдалося провести дітей через їдальню, щоб вони не побачили ялинки, бо ж їх теж треба було покупати, а іншої дороги не було. Всі посміялися над винахідливістю Лаврика, тільки Інна навіть не усміхнулася. Цей Лаврик чомусь її дратував. Може, тим, що був приблизно її віку і що весь час возився з тією малечею. З одного боку, це для Інни було на краще, бо інакше мама не раз змусила б її гратися з Данилком, а так вона викинула цей клопіт з голови. Але з другого боку, якби не Лаврик, то матушка Софія називала б дітьми лише отих малюків, а зараз вона приєднує до дітей і її, Інну, разом із Лавриком.

І ще того дня Інна відчула укол неприязні до Лаврика, коли діти, вже помиті й одягнені в святкове, стояли на табуретках біля вікна, яке виходило на захід, і стежили, коли в небі заблисне перша зоря, яка сповістить, що в місті Вифлеємі у Діви Марії народився маленький Ісус. Лаврик, звичайно, стояв поруч із дітьми біля самого вікна, Інна вважала принизливим долучитися до них. Зрештою не втерпіла і зробила вигляд, що підійшла поправити комірець Данилкові, і в ту ж мить побачила на такому прекрасному ніжно-бла¬китному небі мерехтливу блискітку. Хотіла сказати: «А я бачу першу зірку», – і не встигла.

– Зірка! – закричав Лаврик.

– Зірка! – дружно закричали діти, хоча вони, напевно, ніякої зірки помітити не могли.

Людей було так багато, – бо ж за різдвяний стіл сів не лише грабя Ольшанський, але й Катерина з Лавриком і навіть циганочка Рада, яка, трохи перелякана незвичною обстановкою, поводилася на диво тихо, так що стіл довелося розкласти і застелити аж трьома скатертями, бо одної такої великої не було. Стіл був гарно накритий, хоча, природно, лише пісними стравами, але найпершу увагу всіх привернула ялинка. Аж дивно: ніби ж усі мало не місяць робили всі ці цяцьки, а зараз так усі дивувалися і захоплювалися, ніби це була найбільша несподіванка цього урочого дня. Може, це малеча була огорнена такою радістю, що її вистачило і на дорослих?

– Ну, годі, годі, – притишила цей загальний захват матушка Софія, – ще буде час на ялинку. Чоловіче, починай молитву.

Після молитви всілися за стіл, освячений заради такого свята аж двома гасовими лампами – по одній на кожному кінці столу, розговілися кутею і почали вечеряти. Спочатку холодні страви: вінегрет, мариновані гриби, риба в томаті, потім борщ із вушками, потім вареники з картоплею і смажена риба, нарешті, пили узвар і вже досхочу їли кутю, смачну, з медом, із горіхами і сушеними без кісточок вишнями замість родзинок. Хоч ішов уже третій рік важкої війни, – а може, навіть слід рахувати, що п'ятий, – але ось зібралася вся сім'я довкола святкового столу, а коли й прибилися чужі люди, то їм теж знайшлося місце, і в домі мир, затишок і порядок, і стіл накритий, як заповідано від дідів і прадідів. Це так, окидаючи поглядом стіл, думали, не змовляючись, і отець Іларій, і матушка Софія.

А Наталя була дуже щаслива з того, що вона надягнула своє улюблене плаття в помаранчеві квіти, і ноги, звиклі до чобіт, зараз здавалися невагомими в легеньких черевичках. На мить в її пам'яті промайнув спокусливий спогад, як вона почала розпо¬відати Єлизаветі Петрівні, що слухала в Львівському оперному театрі «Аїду», і спіймала докірливий погляд Євгена, бо ж не повинна вона була нікому розповідати про свою поїздку до Львова, і в лісі вона б нікому не сказала, а от – повернулась додому і забула про всі правила конспірації. Але все одно їй було тихо і щасливо. Зате Василеві було якось тривожно на душі, бо якраз проти нього сиділа ця незнайома йому досі матушка Ірина, час від часу дивилася на нього загадковими зеленими, як у русалки, очима. І чого б його тривожитися, адже вона значно старша від нього, заміжня.

Он поруч сидить її чоловік, веселий, рудий, щось смішне розповідає, всі з того сміються, одна вона сидить так гордовито, бліда, навіть не усміхнеться і тільки іноді дивиться на нього, але так, ніби й не помічає. А Інні теж було тривожно і радісно, бо випадково, – тільки ж чи випадково? Але вона, далебі, нічого для того не робила! – їй випало сидіти з правого боку «його», і «він» час від часу повертався до неї і питав: «Що панянці подати?» А пан грабя Ольшанський згадував, що він ніколи не думав про те, що коли-небудь йому доведеться зустрічати Boże Narodzenie зі схизматиками та ще й у від діда-прадіда власній Трощаниці, але не в своєму родовому, щоправда, грунтовно перебудованому, згідно з сучасними уявленнями про гігієну житла, палаці, а в домі того православного пробоща, з яким він колись так зверхньо вітався, а тепер ось сидить у його штанах, бо власних не має. А Євген думав, що йому таки дуже повезло, що він народився саме в таких батьків, і має таких брата, і сестер, і племінників, і що він готовий у будь-яку мить померти, аби лише вони були живі, здорові і щасливі. А Катерина просто відпочивала після напруженого передсвяткового тижня і думала, що завтра треба лише худобу попорати і самовар поставити, бо їсти вже все приготовано, отож, вона може піти в церкву і прослухати всю службу. А отець Володимир і отець Леонід почували себе винуватими, що їхні парафіяни полишилися без Різдвяної служби, але ж у Вербному церква згоріла разом з усім селом, а отця Володимира попередили, що по місту розклеєно оголошення з його фотокартками, що, мовляв, розшукується небезпечний злочинець і обіцяється нагорода. А Лаврик дуже пишався з того, що вони з мамою не вечеряють, як звичайно, в кухні, а сидять за цим великим столом разом з усіма, ото лише якби мати не смикала його під столом кожного разу, коли він хотів щось покласти сам собі на тарілку. А дядя думав про те, що ось ще один рік життя позаду, життя минає так непомітно, і вже ніколи в нього не закохається юна прекрасна дівчина, і ніколи не повториться те, що було так давно, чверть століття тому, і так безжалісно було обірвано жорстокою долею. А Єлизавета Петрівна думала про те, що їй так тепло і добре в цьому домі, що вона ладна б назавжди залишитися з цими людьми, бо ж більше в неї в цілому світі нема жодної близької істоти. А матушка Олена трохи тривожилася, бо Ромчик сьогодні весь день капризував і під вечір мав навіть температуру; добре, якщо це лише зубки ріжуться. А матушка Ірина думала, що все дуже мило, але вона б воліла зустрічати цей вечір у власному домі, в колі своєї сім'ї, а то он цей чорнявий красень навпроти неї чомусь так вороже на неї позирає, мабуть, йому прикро, що приїхав на свята додому, а тут стільки чужих людей, і вони з братом змушені спати в їдальні на розкладачках. А що думала циганочка Рада, того не знали, мабуть, навіть ангели небесні, бо один хіба Господь в змозі розібратися в закручених циганських думках. ■

АПОСТОЛ ПРОКАЖЕНИХ

Дитячі і юнацькі роки з життя святого отця Даміяна. (за твором Вільгельма Гюнермана)

о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ

II

Склавши урочисті обіти у Провінційному домі Парижа, брат Даміян залишився у ньому на вищі студії богослов'я. Тут також готували священиків до нелегкої місіонерської праці за океаном. Молодий Даміян горів ревністю до науки і бажав якнайшвидше працювати місіонером у найвіддаленіших куточках, де люди мало або зовсім не знають віри в єдиного Бога.

Закінчивши студії, брат Даміян повернувся у свій монастир до Лювену. Був 1863 рік. Тут панувала страшна пошесть тифу. Захворів також отець Памфілій Вьостер, старший брат Даміяна. Він повинен був їхати як місіонер на Гавайські острови. Лікар заборонив Памфілію активний спосіб життя. Гарячка не відступала. Його життя висіло на волосині. Щодня Даміян провідував брата і надавав необхідну допомогу.

Одного разу отець Памфілій запитав Даміяна:

– Цікаво, хто замість мене поїде на місійну працю?

– Коли б я мав свячення, то із задоволенням поїхав би на Гаваї.

– Брате, на місіях також є єпископ, він може тебе висвятити на священика. Все залежить від твого бажання.

Тоді брат схопив його за руку, промовивши:

– Я зараз же спробую зайти до настоятеля!

Коли Даміян зачинив двері, отець Памфілій щиро молився за успішне вирішення цього питання. Настоятель, отець Вацлав Вінцке, погодився, але потрібен був ще дозвіл від генерального настоятеля. Невдовзі з Парижа прийшла відповідь, що на Гавайські острови замість отця Памфілія може їхати брат Даміян. Останній, як ніколи, був цьому радий. Він побіг до свого брата і на весь голос радісно закричав:

– Їду, їду!..

Отець Памфілій стиснув йому руку, а з очей потекли сльози.

Наприкінці жовтня брат Даміян поїхав до своїх родичів, щоби попрощатися з ними. Увечері в садибі Вьостерів навколо дубового столу зібралася вся родина. Брат Даміян витягнув «Життя святих» і дав матері прочитати про життя святого на двадцять третє жовтня. Мати зворушено читала, а Даміян уважно слухав про францисканця Івана Капістрана, що потрапив у турецький полон.

Наступного дня брат пішов із батьком у поле. Господар знав, що синові важко прощатися з рідною землею.

– Отут ти, Йосифе, вперше борозною ходив за плугом, – промовляв батько.

– Добра рілля, тату. А тут ми з вами молилися за добрий урожай… – відповідав син.

– Хлопче, скажу тобі одне. Пам'ятай про свою батьківщину. Ось грудочка землі з нашої Фландрії, візьми її в торбинку з собою.

Далі вони пройшли лісом, де рядами стояли високі ялини. Там, у густому великому лісі, малий Йосифко колись шукав Бога й заблукав... Все це була його рідна земля, з якою тепер прощався, і залишалася вона в невеличкій грудочці, яку взяв із батькових рук напам'ять.

Та найважчим переживанням було, звісно ж, прощання з матір'ю. Третього дня, після Служби Божої, брат Даміян довго молився з нею на вервиці. Матуся обвила руки вервичкою, втирала сльози, але кожне слово вимовляла чітко. А після молитви сказала вголос:

– Пресвята Діво, Мати Божа, тепер я пізнала біль, який Ти відчувала на четвертій стації Хресної дороги. Молися за мого сина так, як ти молилася за здоров'я його старшого брата, отця Памфілія. Дякую Тобі, Пресвята Діво, за гідне покликання моїх дітей.

Коли брат від'їжджав із рідного дому на підводі, мати ще довго махала рукою, з якої звисала вервичка: вона ніколи з нею не розлучалася.

Минув день. Брат Даміян відправився кораблем на Гавайські острови. З першого листопада по дев'ятнадцяте березня 1864 року незвіданою, величною стихією для нього був безмежний океан…

Із братами та духовним отцем вони створили справжній монастир на кораблі. Адже їм сприяла тиха й лагідна погода. Щоправда, не оминув їх і буревій… Та Бог був завжди з ними. Брати дотримувалися свого повного правила. І навіть тоді, коли вони хворіли морською хворобою, молитва ніколи не стихала на їхніх устах. Отець щодня служив Святу Літургію. Даміян і ще два однодумці не втрачали дорогого часу: вивчали і повторювали курс семінарійного навчання.

Брат Даміян був усюди активним. Працював як економ, захристіянин і санітар, а також

виконував різні роботи на кораблі. Він потоваришував з моряками, навчав їх моральних засад, а вони ділилися з ним знанням корабельної справи: як управляти вітрилами, як орієнтуватися за компасом і зірками на небі. Все це було для нього новим і цікавим. Даміян швидко засвоїв корабельну службу і, здавалося, міг замінити кого-небудь з моряків.

Найбільша радість була тоді, коли вони перетинали екватор. Згідно з морськими традиціями, з цієї нагоди відбулись урочисті церемонії, які дуже зацікавили братів. Вони дякували Богові за щасливу подорож. На морі відсвяткували і Різдво Христове, молитовно готувалися до нової місійної праці на Гавайських островах.

III

Корабель із братами успішно прибув до столиці Гаваїв – Гонолулу. Після тривалої подорожі брати ступили на берег сонячного острова Оаху. Їх зустріли монахи і монахині в білому, які тут уже давно перебували, а також місцеві жителі з темнішим, коричневим кольором шкіри, у барвистій одежі. Співаючи й танцюючи, вони, за своїм звичаєм, вбирали прибулих братів вінками з квітів. Відтак усі разом пішли до катедри, де їх зустрічав єпископ Мейгре.

Єпископ щиро привітав усіх і пообіцяв за короткий час висвятити їх на священиків. Брати розмістилися в монастирі біля катедри. Тропічні дерева, пташки, ставки нагадували райське життя. Даміян міг молитися, як і всі брати, у каплиці, а також на природі, де все живе свідчило про Бога-Творця. Від щирого серця Даміян молився перед своїми священнями, відчуваючи велику відповідальність і згадуючи слова святого Августина: «Нема в цьому житті чогось щасливішого та більш любого для людей, ніж уряд священика; але й водночас нема нічого більш нужденного, сумнішого та більш проклятого в очах Божих».

Під час свячень єпископ Мейгре виголосив змістовну проповідь:

– В цю годину вас, раби, Господь поставив вище від ангельських хорів. Однак ця хвилина наказує вам схилитися низько до землі, щоби вмивати ноги знеможених, перейнятися печаллю прокажених і відкинених, класти руки на голови нечистих, брати ярмо пригноблених, а всім зажуреним і засмученим звіщати радісну новину спасіння. Коли ж будуть вас ганьбити, погорджувати вами і лихословити – благословляйте таких, а коли будуть вас бити – оздоровляйте. Можливо, на вас чекатиме й мучеництво – не бійтеся: «Більшої від цієї любові ніхто не має, як та, коли хто життя своє кладе за друзів» (Ів. 15,13).

А наступного дня у катедрі була преміція. Отець Даміян вперше служив Літургію. Після Служби Божої всі полинули до новоєірея, щоб отримати благословення. Свої тремтячі руки він з великою побожністю клав на голови цих темношкірих людей. Деякі з них були нещодавно навернені у християнство, а вже складали руки й хрестилися. Не було поряд ні батька, ні матері, ні знайомих. Всі чужі навколо, але отець Даміян згадав слова з Євангелії: «Ось моя мати і брати мої» (Пор. Мт. 12,49). Для нього всі люди стали рідними.

Згідно з розпорядженням єпископа, отець Даміян з отцем Клетенсом були направлені на місійну працю до острова Гаваї. Та й тут не обійшлося без пригод. На кораблі, недалеко від Гавайської протоки, спалахнула пожежа. Отці з самого початку кинулися гасити. Отець Даміян, показуючи добрий приклад, заходився біля насосів, а коли вони запрацювали, він разом з іншими відчайдушно кинувся туди, де палало червоне полум'я. Пожежу погасили, але корабель потребував ремонту. Він мав продовжити свою подорож від о. Мауї через Гавайську протоку на о. Гаваї. На о. Мауї їх застало свято апостолів Петра і Павла. Отці з єпископом мали Службу Божу у каплиці, а отець Даміян виголосив проповідь. Все було добре. За тиждень корабель знову вирушив у плавання. Прибувши на острів Гаваї, два отці та єпископ на конях та ослах добиралися ще десять днів до осідку єпископа. А вже звідти чотири дні отець Даміян долав дорогу до своєї місійної зупинки. Прибувши туди, отець не застав ні церкви,

ні каплиці, лише стояла розвалина з дерева, без вікон і дверей.

– Ось я вже й удома, – спокійно промовив отець, – тут буде моя місійна праця.

Наступного дня разом із місцевими жителями він почав відбудовувати церкву. Швидко будинок із вежею був готовий. Храм посвятили Марії Матері-Цариці. Яка велика радість була, коли білошкірий священик і два смагляві хлопці під звуки дзвіночків вийшли на Службу Божу! П'ятсот жителів острова прийшли на безкровну жертву Спасителя. Багато з них стояли у дворі. На освячення дарів всі ставали на коліна. Після Служби Божої лунали пісні до Пресвятої Богородиці. Люди тужили за Божим словом. Давно не було тут богослужіння.

Після Служби Божої отець Даміян навчав людей їхньою мовою. Розказував, як служили Літургію у тростиновій хижі, а тепер це вже була церква, прекрасний храм. Ніхто не хотів залишати цієї убогої святині.

– Матір Божа є тут з нами.

Найбільше людям подобалося, коли отець розказував про Богородицю:

– Як я розумію, всім відоме слово «Мати», але важко зрозуміти чистоту цієї Матері. Ми тому називаємо її Дівою, бо, народивши Сина, нашого Спасителя, вона надалі залишилася Дівою. Я буду вас навчати про первородний гріх і про Непорочне Зачаття Пресвятої Діви. Вона буде для нас Заступницею і Покровителькою.

І тут після Служби Божої всі захотіли доторкнутися до статуї Пресвятої Богородиці. Одна мати принесла дитину до хрещення. Отець Даміян прилюдно охрестив дитину, давши ім'я Марія. Знову пісні й радість наповнили серця острів'ян.

Раптом земля зригнулася. Почувся глухий гул і шум якогось буревію. На горі з'явилося полум'я й дим. Щоразу звуки від землетрусу й вогонь ставали сильнішими. Перелякані жителі острова зірвали з голів вінки, якими були прикрашені, і з переляку втекли до своїх хиж. Отець Даміян вирішив їх заспокоїти:

– Це Бог говорить. Бог торкнувся гір – і вони димлять. Вулкан – це Божий вогонь. Бог, який все створив, дав потрясіння землі. Він вас не покине…

Та люди не чули отця і наввипередки бігли до домівок. Мати притиснула свою щойно охрещену дитину й зі страхом мовила: «Маріє!» Тільки один отець Даміян став на коліна перед вівтарем і зі сльозами на очах молився за нещасних людей:

– Скажи, Маріє, що мені робити? Дай мені, Маріє, своє святе Серце! Чому такий початок? Тільки на тебе, Мати, моя надія!

Протягом цілого дня гримів вулкан. Чорні клубки хмар вітер ніс далеко поза острів. Отець Даміян пішов до хиж, аби заспокоїти жителів. Вони були вороже налаштовані. Дивилися на нього з острахом, а то й з ненавистю, навіть зневажали його.

– Це ти розгнівив нашого бога. Іди геть, звідки прийшов! Ми хочемо спокою, – говорили йому в очі, закриваючи перед ним двері.

– Невже це кінець моєї півріччної місійної праці? Боже, я втомлений. Що маю робити? – розпачливо питав отець Даміян.

Здавалося, Бог мовчав. Але серце священика відчувало потребу щирої і побожної молитви до Нього. Він молився, хоча гуркіт посилювався і земля здригалася щораз сильніше. Перелякані люди майже всі повтікали до своїх хиж.

– Господи Боже мій, чому Ти залишив мене самого? Не дозволь, щоб мої починання були даремними. Відверни зневіру від цих нещасних, бідних людей. Не залиш нікого без своєї допомоги. Дай, щоб у цьому нещасті вони краще зрозуміли Твою могутність і водночас пізнали Твою велику любов, яку Ти виявив через посланництво Свого улюбленого Сина Ісуса Христа. А мені подай добру думку і світлий розум, що маю робити в даний час. Нехай буде ім'я Твоє благословенне, Господи, від нині і до кінця віків! Амінь.

Після цього о. Даміян став з колін і пішов заспокоювати переляканих людей. Він бачив обличчя з виразом страху і ворожість ще донедавна доброзичливих людей. Дехто закривав перед ним двері своїх хатин. В о. Даміяна залишалась надія тільки на Бога. ■

Далі буде

Слава Ісусу Христу!
Складаю щиру подяку і прославляю святого Юду-Тадея за вислухані молитви. Я щиро молилася за одержання роботи. Бог вислухав мої молитви, і я працевлаштувалась.
Закликаю всіх людей звертатися до св. апостола Юди-Тадея з просьбою про допомогу у своїх потребах.

Леся,
м. Стрий, Львівської обл.

Висловлюю щиру подяку святому Юді-Тадею та святому Антонію за неустанну поміч та постійну опіку.
Через їхні молитви до Матері Божої ми отримуємо цінну допомогу.

Тетяна,
м. Львів

На сторінках часопису «Місіонар» складаю щиру подяку Господу Богу, Матері Божій, нашій небесній Заступниці, св. Шарбелю, св. апостолу Юді-Тадею, св. Філомені, блаженному Миколаю Чарнецькому і всім святим за вислухані молитви, духовну підтримку у житті. Дякую також душам у чистилищі і своєму Ангелу Хоронителю. А особливо – св. Шарбелю, через миро якого я отримала ласку тілесного і душевного оздоровлення. І на майбутнє прошу всіх святих, щоб ніколи не залишали нас у житті і провадили наші душі до вічності в небі.

Людмила, постійна читачка,
с. Товсте, Тернопільська обл.

Висловлюю щиру подяку Господу Богу, Матері Божій, св. Антонію з Падуї, св. Юді-Тадею, св. Венедикту за вислухані молитви і за порятунок у важкій ситуації в Греції.

п. Майя,
м. Львів

Хочу скласти щиру подяку Господу Богу, Пресвятій Діві Марії, св. Йосипу, моїм покровителям: св. Терезі, св. Антонію, св. Юді-Тадею, св. Анні, св. Венедикту, св. Шарбелю, св. Перегрину – покровителю хворих на рак, усім ангелам за вислухані молитви. З їх допомогою покращилося моє здоров'я, коли я пережила операцію ока (глаукома).

Мізик Ярослава,
с. Ступниця, Дрогобицький р-н., Львівська обл.

Слава Ісусу Христу!
Хочу від моєї родини скласти подяку Ісусу Христу, Матері Божій Марії, апостолу Юді-Тадею, святому Йосифу, святій Філомені, святому Шарбелю, святому Антонію, святому отцю Піо, блаженному Миколаю Чарнецькому, святій Варварі, Архангелу Михаїлу за допомогу мені, моїй дружині Оксані та сімом нашим дітям: Тарасові, Роману, Миколі, Володимиру, Іванові, Марії, Святославові.

Валерій,
м. Червоноград, Львівська обл.

Дорогий «Місіонарю»!
Через Ваш часопис хочу висловити щиру подяку Господу Богу, Матері Божій, св. Апостолу Юді-Тадею, якому Господь Бог уділив ласку приходити зі своїм могутнім заступництвом на допомогу у безнадійних справах. Я вірю, що Юда-Тадей вимолив у Господа Бога, Ісуса Христа і Матері Божої допомогу у судовій справі, яка тривала більше п'ятнадцяти років. Дуже дякую всім святим за вислухані молитви і зіслану Богом ласку, і постановляю ніколи не забувати про великого чудотворця і заступника у важкій годині – Юду-Тадея. Щиро вірю, що він допомагає усім, хто звертається до нього з проханнями і вірою.

Оксана Мазепа,
м. Буськ, Львівська обл.

На сторінках часопису «Місіонар» складаю щиру подяку Господу Богу, Матері Божій, св. Йосифу, св. Юді-Тадею, св. Антонію Падевському, Ангелу Хоронителю мого сина Остапчика та всім святим за його швидке одужання від важкої недуги і за ласки, отримані мною, моїм синочком і нашою родиною.
Раджу всім людям молитовно звертатися до них по допомогу в кожній потребі. І прошу Господа Бога,

Матір Божу і всіх святих Божого благословення для моєї родини на майбутнє.

Галина, с. Волсвин,
Сокальський р-н., Львівська обл.

■ Родина з міста Першотравенська Дніпропетровської обл. через часопис «Місіонар» бажає скласти щиру подяку Господу Богу, Пречистій Діві Марії, святому апостолу Юді-Тадею за допомогу та заступництво при складанні нашою донькою та онукою державних іспитів після закінчення університету.

Будемо молитися до Господа нашого Ісуса Христа, Пресвятої Діви Марії, святого апостола Юди-Тадея, щоб, вислухавши наші молитви, допомогли з гідним працевлаштуванням нашої доньки.

Повсякчас відчуваємо Божу допомогу і заступництво святих.

З повагою, родини Лавренюк і Прийдун
м. Першотравенськ, Дніпропетровська обл.

■ Слава Ісусу Христу!

На сторінках часопису «Місіонар» хочу висловити щиросердечну подяку Господу Богу, Матері Божій, а також св. Юді-Тадею, св. монаху Шарбелю, св. Антонію, св. Йосифові, блаженному Миколаю Чарнецькому, св. Бенедикту, св. мученици Філомені та іншим святим за вислухані ними мої прохання, а особливо за віднайдення згубленої речі і за те, що вони допомогли одним людям похилого віку, які жили без шлюбу, прийняти Таїнство Подружжя і Святі Тайни та з миром відійти у Бозі.

Дорогі читачі журналу «Місіонар»! Звертайтесь у своїх повсякденних клопотах до святих, бо вони вислуховують нас і моляться за нас!

Ольга,
м. Золочів

■ Слава Ісусу Христу!

Хочу засвідчити те, що вважаю чудом, здійсненим Богом за молитвами до святого апостола Юди-Тадея, св. Антонія, бл. Миколая Чарнецького, Матері Божої Неустанної Помочі, Дитятка Ісуса із Праги, св. Шарбеля, св. Миколая.

Наша дочка закінчувала школу і в одинадцятому класі мала велике навантаження. Ми з чоловіком щиро молились майже цілий рік. І наша дочка успішно здала зовнішнє незалежне оцінювання і вступила в університет на державну форму навчання. На екзамени брала із собою мощі бл. Миколая Чарнецького.

Молимося тепер за успішне навчання і те, щоб на життєвій дорозі нашої дитини зустрічались тільки ті люди, які щиро вірять в Бога.

Галина,
м. Львів

■ Слава Ісусу Христу!

На сторінках часопису «Місіонар» складаю щиросердечну подяку Господу Богу, Пречистій Діві Марії і всім святим за все, що було в моєму житті, за радості і смутки, за моє одужання. Прикута до ліжка, я просила: «Матінко Божа, дай мені ласку, щоб я стала на свої ноги».

Пресвята Діва вислухала мене, негідну. Поступово болі припинилися. Мені за 70 років, живу самотня, але тепер ходжу, все сама роблю. Це велике добродійство для мене.

Катерина Климочко,
с. Лавриків, Жовківський р-н., Львівська обл.

■ Дякую Пресвятій Трійці, Матері Божій, св. Юді Тадею, св. Венедикту, св. Антонію, св. Шарбелю, св. Філомені, св. Миколаю Мирлікійському, бл. Миколаю Чарнецькому, усім ангельським силам, душам в чистилищі за вислухані молитви і швидку допомогу в справах душевних, тілесних і побутових.

Оксана,
Львів

■ Висловлюю щиру подяку Господу нашому Ісусові Христові, Пречистій Діві Марії і св. Юді Тадею за вислухані молитви.

Щира молитва – це найлегший спосіб вирішення нерозв'язаних життєвих проблем, це найкращий порадник у вирішенні життєвих виборів, це вияв вдячності Господу Богу за отримані ласки.

Особливо дякую св. Юді Тадею, який мене вислуховує, а я до кінця життя з вдячністю буду почитати св. Юду Тадея, як мого особливого опікуна, і буду Богові дякувати за отримані ласки.

Микола,
Виники, Львівської обл.

КРОСВОРД

Підготувала Леся ШТИКАЛО

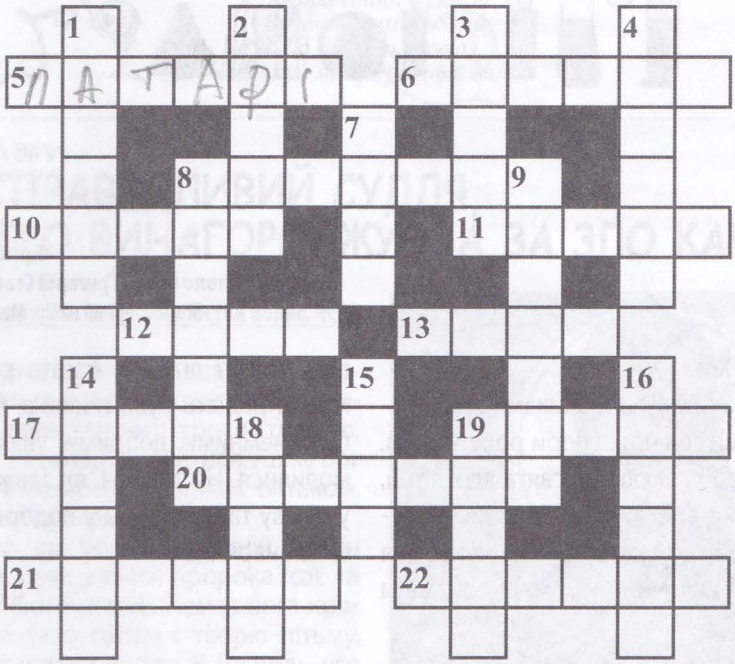

По горизонталі: 5. Місто, де народився Святий Миколай. 6. В Єрусалиському храмі …: Богу на службу прийшла дитина, невинна, чиста, як та лелія, Пренепорочна Діва Марія (із пісні «В Єрусалимському храмі»). 8. Відбиття звуку, відгук, луна. 10. Підстава, привід для якої-небудь дії, вчинку. 11. Людина, яка обрала богопосвячений спосіб життя. 12. Жінка патріарха Авраама. 13. Радуйся, світе! Ликуйте нині, земле і небо і вся вселенна, бо тайни повна зірниця денна вже засіяла. Облаки сині золотом ткає, … озоряє. Тривожить пекло і покоряє. Радосте радість, як Тебе звати, Святосте, святість, Маріє Мати! (із пісні «Радуйся, світе»). 17. Це бо … до Бога: берегти його заповіді (Перше послання Йоана Богослова). 19. … Господній благовістив Пречистій Діві Марії. 20. Важке …, тяжкий пісок – та гнів дурного обидвоє переважить (Старий Завіт, поетична книга «Приповідки»). 21. Один із семи дарів Святого Духа. 22. Назва вірша «… зустрів Христа» о. Василя Мендруня, ЧСВВ.

По вертикалі: 1. Титул царя в Стародавньому Єгипті. 2. Відділ установи, в якому зберігаються старі документи, листи, закінчені справи, тощо. 3. Широкі представницькі збори – з'їзд, конференція, конгрес. 4. Великий, овальної форми, соковитий і запашний плід. 7. Найбільша частина світу. 8. Те, що сталося,трапилося (звичайно несподівано). 9. Нехай не буде між вами …, що плодить отруту й полин (Старий Завіт «Второзаконня»). 14. Де Мати єдина, – щаслива родина, зростають любові плоди. Ми знаєм: без Бога … убога. Веди нас, Маріє, веди (із пісні «Веди нас, Маріє, веди» о. Василя Мендруня, ЧСВВ). 15. Ансамбль із трьох співаків. 16. Одна з частин, ділянок, що складають яке-небудь ціле. 18. Місто у Болгарії, на березі Чорного моря. 19. Попереднє оголошення про наступні вистави, фільми, лекції.

Відповіді на кросворд «АПОСТОЛ І ЄВАНГЕЛИСТ МАТЕЙ», опублікований у числі за листопад 2010 року:

ПО-ГОРИЗОНТАЛІ: 4.Чоловік. 7.Народ. 8.Череп. 11.Ранок. 14.Земля. 15.Напис. 16.Віра. 17.Ісус. 19.Місто. 21.Автор. 22.Йосиф. 25.Честь. 26.Майно. 28.Правитель.

ПО-ВЕРТИКАЛІ: 1.Голос. 2.Бог. 3.Вітер. 5.Закон. 6.Жереб. 9.Варрава. 10.Власник. 12.Марія. 13.Життя. 18.Поле. 20.Йоан. 23.Страх. 24.Матей. 27. Син.

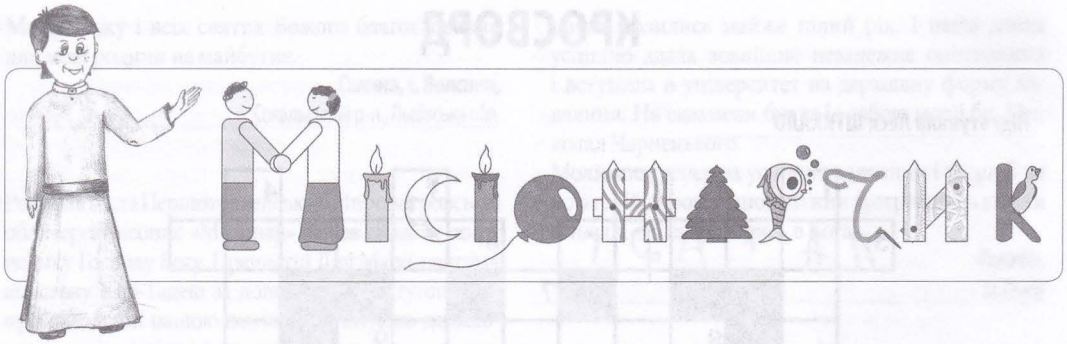

Бр. Юстин Борис, ЧСВВ
Ілюстрації: **Павло Білик, Григорій Стахів, Євген Шпирка**
Комп'ютерний набір: **Максим Бервецький**

Слава Ісусу Христу!

Дорогі читачі «Місіонарчика»! Ось і настав перший місяць нової пори року – зими. А приносить вона улюблені свята всіх дітей, серед яких – ну, звичайно! – День св. Миколая. Його з великим нетерпінням чекає вся дітвора. В цей величний час хочу побажати вам, дорогі діточки, багато радості і миру. А щоб радість була повною, бажаю щоб ви були чемними, добрими, уважно і постійно молилися. Ну а зараз, як завжди, запрошую у цікаву та пізнавальну подорож сторінками «Місіонарчика».

Ваш Місіонарчик

ЗАПИШИ НА СЕРЦІ

Керуйте своєю совістю,
виховуйте в собі вимогливість.

Завжди пам'ятай
слова Ісуса Христа:
«І як бажаєте, щоб вам чинили люди, чиніть їм і ви так само».

ВІТАННЯ

У ГРУДНІ СВОЇ ІМЕНИНИ СВЯТКУЮТЬ:

1. Роман
3. Григорій
7. Катерина
13. Андрій
17. Іван
19. Микола
26. Орест

Вітаємо вас, іменинники!
Ростіть щасливі, здорові, слухайтеся батьків і … наслідуйте добрі вчинки своїх небесних опікунів!

ПОЕЗІЯ

Леся БЕРЕСТ

Надія й Любов
Все зло переможе!
А Віра єдина – спасе!
Вклонися, мій любий,
До Бога низенько.
Подякуй за щедрість й добро.

ДРУГА ПРАВДА ВІРИ:

БОГ Є СПРАВЕДЛИВИЙ СУДДЯ, ЩО ДОБРО ВИНАГОРОДЖУЄ, А ЗА ЗЛО КАРАЄ

Бр. Юстин Борис, ЧСВВ

Любий друже, друга правда віри говорить нам перш за все про Божу справедливість. Хоча це слово звучить трохи страшно, проте не потрібно надто лякатися. Адже Бог насамперед є нашим люблячим Батьком. Навіть більше: Він є сама Любов.

Ми знаємо, що Бог Усемогутній, як Він сам про себе каже у книзі пророка Ісаї: «Я – Господь, і іншого немає. Немає бога крім Мене. Я витворюю світло і творю пітьму, чиню добро й допускаю зло. Я, Господь, усе це чиню». Також Бог є Всезнаючий, тобто Йому про нас відомо все: що ми робимо, говоримо, і навіть про що думаємо.

Отож, з ознаками Божої всемогутності та знання тісно пов'язана прикмета, яку ми називаємо Божою справедливістю. Справедливість – це постійна воля і бажання кожному віддати те, що йому належить. Отже, того, хто Йому слухняний, Бог щедро винагороджує своїми ласками. А хто не хоче виконувати Його закону і добровільно відмовляється від Божих ласк, той залишається за межами Небесного Царства.

Попри те, не треба думати, що Бог стоїть з нагайкою і тільки чекає, коли хтось згрішить, щоб його покарати. Божа справедливість поєднується з милосердям. Він, як добрий батько, готовий пробачити завжди і кожному. І навіть більше – Сам шукає того, хто заблукав.

Уявімо собі таку ситуацію: батько наказав синові не впихати пальці у розетку, бо вдарить струмом. А син не послухався, і… його добряче сіпнуло. Як бачимо, батько, турбуючись про безпеку дитини, попередив про нещастя, а син через непослух сам себе покарав. Так і Бог, піклуючись про наше добро, дає нам закон, за допомогою якого вказує на правдивий шлях до спасіння. Тож іди, любий друже, цією дорогою, тримаючись за руку Бога – і ніколи з тобою нічого поганого не станеться.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Григорій СТАХІВ

Зовсім скоро прийде свято, якого, я думаю, всі з нетерпінням чекають, а саме – день св. Миколая. Кожен старається бути слухнянішим, показавши, що недаремно отримає подарунки у ніч на 19 грудня. Та чи знаєте ви, хто такий св. Миколай і як започаткувалась традиція його вшанування?

Миколай жив у другій половині III століття і прославився своєю добротою до всіх людей. Народився у 280 році у місті Патари у Лікії, в родині багатих та благочестивих батьків Феофана та Нонни. Дядько Миколая був патарським єпископом. Хлопець ріс у добрі та любові, але його глибоко засмучувала навколишня убогість жителів його міста. Він чим міг допомагав бідним родинам, дітям-сиротам. Щоб не принижувати людей милостинею, Миколай ночами розносив їжу, одяг, ласощі, гроші, залишаючи собі найнеобхідніше, і клав на порозі убогих осель. Тому й здобув величезну любов народу.

Після смерті батьків він продав усе добро, роздав убогим та бідним, а сам вирушив прочанином у Палестину. Досягши древнього міста, святитель обійшов святі місця, зійшов на Голгофу, де склав подяку Спасителеві. Є переказ, що під час відвідин одного з храмів Палестини Миколай захотів помолитися всередині, але було замкнено. Коли ж підійшов до дверей – вони самі відчинилися, щоб обранець Божий міг увійти до святині.

Ще за життя люди вважали отця Миколая святим. Одного разу він щирою молитвою заспокоїв бурю на морі, тим самим врятувавши чимало рибалок, а також корабель, на якому пливли прочани до Палестини. Мав дар зцілювати недужих. Але найбільшою його заслугою було те, що він безмірно любив усіх людей, цінував кожну людину. Його життя – то любов і служіння людям.

Помер Миколай, доживши до глибокої старості, в 345 році, залишивши після себе світлу пам'ять і величезну вдячність всіх, кому він зміг допомогти своїм благодіянням. Церква канонізувала Миколая, і в наш час в усіх будинках моляться до цього святого в горі і радості, а малюки щороку в день Святого Миколая отримують подарунки.

МІСІОНАРЧИКОВА ПОШТА

Слава Ісусу Христу!

Шановні організатори конкурсу на кращий малюнок, присвячений св. Миколаю, пише вам мама Анна з с. Дорожів Дрогобицького р-ну Львівської обл. – мама найкращих в світі (за що постійно дякую Богу) трьох донечок – Оксанки, Мар'янки і Людмилочки. Незважаючи на повсякденні турботи, часом і сімейні негаразди, я дуже щаслива тим, що Бог нагородив мене насамперед здоровими, а потім уже чемними і красивими дівчатками, які є змістом мого життя. Не личить мамі так сильно хвалити своїх же діток, тому я припиняю це робити, а напишу про інше – про їхню щиру віру і в Бога, і в св. Миколая, бо вже чула, як ровесники не раз переконували їх, що Миколая не існує, а всі подарунки від мами, але нікому не вдалося їх переконати. В те, що подарунки – завдяки батькам, вони повірити змогли, але в те, що Миколая не існує, вони не повірять ніколи. Їхні аргументи: а як же церковне свято, а як же проповіді священика про його життя і т.д. І вони, особливо перед днем св. Миколая, намагаються чинити добро. Кожного року пишуть йому листи, в яких просять не тільки подарунків, а й більшого – здоров'я, ласки й опіки над сім'єю і т.д.

Хочу також подякувати за організацію такого конкурсу, за цікаві публікації на сторінках Вашого журналу, особливо за статті для дітей, які носять дуже повчальний характер. Я за професією вчитель англійської мови, але часто не шкодую часу на уроці і читаю дітям (своїм учням) деякі, на мій погляд, важливі статті, які могли б їх зробити вихованішими.

Спасибі, що ви є!

Анна Михайлівна Гарбовська.
С. Дорожів, Дрогобицький р-н.,
Львівської обл.

Щиро дякую вам, шановна п. Анно, за такого прекрасного листа. На жаль, змушені були його скоротити, але ваше прохання написати про чудове село Дорожів ми зможемо виконати дещо пізніше. А також просимо у цьому вашої допомоги. Отож, Божого вам благословення.

Слава Ісусу Христу!

Дорогий «Місіонарчику»! Я перший раз пишу до вас листа. І хочу вам розказати трішки про себе.

Мені 8 років. Я маю двох сестричок – це Христинка та Іринка. Я навчаюся у 3-А класі, в львівській школі «Джерельце». Почувши про цей конкурс, я одразу погодилася. Мама Люба і бабця Христина порадили мені намалювати св. Миколая. Я Його намалювала на бамбульці.

Бажаю, щоб до вас теж завітав щедрий чудотворець Миколай!

Оксана Паляниця
4.11.2010, м. Львів

Дякую щиро, дорога Оксаночко, за твого листа. Особливо тішуся, коли долучаються нові читачі. Сподіваюся, що ти ще напишеш багато листів. Тож чекаю з нетерпінням. Бажаю успіхів і натхнення.

Слава Ісусу Христу!

Дорогий «Місіонарчику»! Вибач, що я так довго тобі не писала і змусила чекати мого листа. Я підготувалася до нашої нової зустрічі, адже, склала два віршики про Миколая.

1.
Скільки діток на цей час
Вас чекає, Миколаю!
Всі вони гарненькі,
І співучі та чудненькі.
Є і сироти у нас,
Ти їм, Боже, помагай!
Дай їм щирі подарунки
І чудові візерунки,
Щоб раділи вони всі,
Як радієм завжди ми.

2.
Ми усі – вкраїнські діти,
Ясним сонечком зігріті.
І чекаємо вночі,
Миколаю, Ти ж прийди!
Ми були гарненькі,
Цілий рік чемненькі,
Для батьків співали,
Святих прославляли.
Отче Миколаю,
Просимо повсякчас:
Подаруй здоров'я
Діточкам й батькам.

Нещодавно я прочитала у «Місіонарчику» про новий конкурс: малюнок до дня Миколая! Мені матуся порадила намалювати Миколая, а потім до мене прийшло натхнення, і я вирішила намалювати 2 малюнки.

Надсилаючи цього листа, дуже сподіваюсь, що Миколай Вам принесе щедрі подарунки!

Іринка Паляниця,
30.10.2010, м. Львів

Щиро дякую тобі, дорога Іринко, за твого чудового листа, а особливо за прекрасні віршики. Ти просто молодець! Я дуже тішуся, що ти не забуваєш про свого друга – «Місіонарчика». Пиши й надалі, я з нетерпінням чекатиму на твої листи.

ВЕСЕЛИНКИ

Учителька скаржиться батькові пустуна:
– Ваш син намалював на парті муху, і я зламала об неї палець на руці.
– Це ще нічого, – бідкається батько. – Він нещодавно крокодила у ванній намалював, так я через намальовані двері звідти вискочив…

Хтось іде по шкільному коридору і бачить групу радісних дітей.
– Чого балдієте?
– Директор з вікна випав!
І тут хтось помічає ридаючого хлопчика.
– А ти чого плачеш?
– А я не бачив!...

Розмовляють двоє учнів:
– Приснилося мені, що я заснув на уроці прямо за партою.
– І що далі?
– Просинаюся – дійсно заснув.

Розмовляють двоє учнів після контрольної роботи:
– Сань, ти щось написав?
– Ні, пустий лист здав.
– Але ж ти дурне!
– А це чому???
– Я теж здав чистий, тепер подумають, що ми один в одного списували.

ЗАГУБЛЕНИЙ ЛИСТ
(ІСТОРІЯ ПРО СВЯТОГО МИКОЛАЯ)

Христина ГНОТ

Надійка разом з батьками повернулася додому. Пообідавши, вона сіла за столик писати листа святому Миколаю (замовила книжечку, іграшки, солодощі). Коли закінчила, то підійшла до вікна. Надворі падав пухнастий сніг. Дівчинка взяла санчата і побігла кататися.

Повертаючись додому, Надійка побачила маленький згорточок паперу, що ледь визирав із-за снігу. Вона підняла і прочитала. Там було написано: «Святому Миколаю. Дорогий Миколаю! Моя мама тяжко захворіла. У мене є ще маленький братик. Нехай наша мама видужає. Ми будемо її слухатися, допомагати в усьому. Ми Тебе дуже просимо. Оленка і Василько».

Надійка підійшла до лавочки, сіла і почала плакати. Вона не знала, як допомогти дітям. Поруч сидів старий дідусь, який читав газету.

– Чому ти плачеш? – запитав сусід дівчинку.

Вона поглянула на нього і щось простягнула.

– Лист лежав на снігу. Святий Миколай не отримав його. Як Він виконає їхнє прохання? Що вони будуть робити самі? – зі сльозами в очах промовила дівчинка. – Мені не потрібн о іграшок, солодощів. Нехай святий Миколай допоможе їм.

Дідусь посміхнувся і сказав:

– Віддай цього листа мені. Я передам його Святому Миколаю.

Дівчинкапростягнула аркуш незнайомцеві. За декілька хвилин вона підвелась, щоби взяти санчата, озирнулась, та старого дідуся уже не було на лавці. Дівчинка побігла додому.

Минула ніч. Зранку Надійка прокинулась, заглянула під подушку і знайшла усе, що замовляла.

Дівчинка розказала батькам про дітей. Оскільки у листі була вказана адреса, сім'я поїхала до них.

Двері їм відчинила жінка, за спиною якої стояли двоє дітей.

Надійка розповіла Оленці про загубленого листа, а та своєю чергою про те, як вони з братом прокинулися, побачили маму, яка готувала їм їжу, і дуже зраділи. Оленка закінчила свою розповідь так:

– За декілька хвилин пролунав дзвінок у двері. На порозі стояв старий дідусь, який тримав у руках велику торбу з подарунками. Він, посміхаючись простягнув її нам. Ми побігли кликати маму, та коли повернулися, нікого уже не було, – захоплено розповідала дівчинка.

Надійка згадала про незнайомця на лавці. Вона також принесла своїм новим друзям подарунки. Усі діти весело гралися, дорослі розмовляли.

Землю вкривала ніч. Падав сніг. За вікном чути було пісню:

«Загублений лист у повітрі кружляв,
повіяв вітер – на землю упав.
Хоча сніг лежав і заметіль була,
та лист зима залишила.
А серце добре його віднайшло,
не знало, що робити з ним,
проте віддало незнайомцеві, що поруч сидів.
А незнайомець цей був не простий –
сам Миколай святий.
Він лист цей узяв, його прочитав
й дарунків торбину зібрав,
тихенько під двері поклав,
щоб сміх навкруги пролунав.
Тож ти пам'ятай: хто просить –
той отримає свій подарунок,
його принесе Святий Миколай».
Ось так закінчувався день Святого Миколая.

КРОСВОРД «МИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦЬ»

Підготувала Леся ШТИКАЛО

По горизонталі: 3. Свято радісне прийшло в кожне … і село! Цьому святу кожен рад: школа і дитячий сад, старі люди й молоді, а найбільше – ми, малі (Володимира Круковська «Свято Миколая»). 5. Ой втіха, діти, втіха – приходить … тиха, весела нічка тая: Святого Миколая (Марійка Підгірянка «Святий Миколай»). 9. Щасливі тії діточки, що в нічку Миколая дістануть хоч маленький дар, це – … ласки раю (Олександр Олесь «Будь славен Миколаю»). 10. І так щоразу, діти, Вам щороку Бог дає: Миколай мандрує світом – подарунки роздає! Він за них не хоче плати, лиш, – як то велить Господь, – батька, матір шанувати, рідну церкву і …! (Леонід Полтава «Про Святого Миколая»). 11. В темну нічку, десь на хмарах задзвеніла гра весела – то летіли два янголи понад українські села. Два янголи, а між ними – … дітей Святий Микола (Юрій Шкрумеляк «Мир і спокій – в кожну хату»). 12. Діти вірять в чудо надзвичайне …, коли нічним небом мчить вогненний кінь. А на ньому в санях, золотом оббитих, Миколай долає простір й височінь (Ірина Цельняк «Діти вірять в чудо»). 15. Один із семи дарів Святого Духа. 16. Колискову ніч співає, наче … – рідний край. Ну хіба таке буває, щоб спізнився Миколай? (Ольга Чемерис «Миколай іде»). 19. Частина доби після ночі, коли діти прокидаються та розглядають пакуночки від Святого Миколая. 20. О хто, хто к Ньому прибігає, на … Його призиває, той все з горя вийде ціло, охоронить душу й тіло, Миколаю! (із пісні «О хто, хто Миколая любить»).

По вертикалі: 1. В Малій Азії родився, у Патарі – славнім місті. Про Його … незвичне розносились добрі вісті (Володимира Круковська «Повість»). 2. Важка моя стежка, терниста дорога, та в моїм серденьку … на Бога (Юрій Шкрумеляк «Розрада сирітки»). 4. … Франко автор вірша «Чудо з утопленим хлопцем». 6. Вже надходить ніч чарівна, спить увесь рідненький … . Ось-ось в наші всі оселі завітає Миколай (Ірина Шевчук «Миколай, Миколай, Ти до нас завітай»). 7. Ждуть небесні тії дари українські діточки: … потрібний Насті, Степанкові чобітки (Юрій Шкрумеляк «Преподобний Миколай»). 8. Під що Святий Миколай кладе подарунки. 13. А рано, як світає, під подушкою вмить … дарунків гарних вже шука Святого Миколая (Антін Лотоцький «Святитель Миколай»). 14. Місто в Італії, де знаходяться мощі Святого Миколая. 17. Холод, коли температура повітря падає нижче нуля. 18. Святий Миколай виявляв до людей повагу, любов, …, мудрість, милосердя.

Відповіді на кросворд «ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ», опублікований у числі за листопад 2010 року:

По горизонталі: 6.Скрипка. 7.Коріння. 9.Світ. 10.Час. 11.Хліб. 14.Дар. 15.Ліс. 17.Соловей. 18.Син.

По вертикалі: 1.Книга. 2.Привіт. 3.Світло. 4.Око. 5.Сон. 8.Жар. 12.Народ. 13.Вітер. 16.Кошик.

НОВІ ВИДАННЯ ВИДАВНИЦТВА «МІСІОНЕР»

о. Мелетій Батіг, ЧСВВ
ГОРНИЛО БОЖОЇ ЛЮБОВІ.
– Львів: Місіонер, 2010. – 688 с.

Ця книга – незамінна як для стражденних і терплячих християн, бо містить розважання для хворих, так і для цілком здорових, бо нема людини, що не потребувала би ліку Господнього.

о. Доротей Шимчій, ЧСВВ
РОЗМОВИ З БОГОМ. КН. 3.
– Львів: Місіонер, 2010. – 164 с.

Серед щоденної життєвої суєти і круговерту подій кожен християнин все-таки повинен знаходити час для застанови і призадуми над правдами віри, Христовими повченнями, а також «приглядатися» до своїх вчинків та життя.
Книга «Розмови з Богом» є якраз добрим помічником і порадником для таких застанов і не лише підручником розважань, але також підручником християнського життя. Він допоможе нам краще заглибитися у зміст уривків зі Святого Письма, детальніше познайомитися з наукою Христа і Його життям... Трилогія розважань пропонується для кожного християнина, який хоче жити за прикладом Христа і йти Його шляхом.

о. Василь МЕНДРУНЬ, ЧСВВ
НЕТОНУЧИЙ КОВЧЕГ.
– Львів: Місіонер, 2010. – 192 с.

Сонети – давня, ще з XIII ст., канонічна форма, яка вимагає високого таланту і досвіду. В Україні одним із перших сонетярів був о. Маркіян Шашкевич. Як майстри сонету, проявили себе І. Франко, М. Зеров, М. Рильський, Д. Павличко...
Успішно опанував старовинну поетичну форму і о. Василь Богдан Мендрунь, ЧСВВ. Про це свідчить і його вінок сонетів у першій збірці "Побійна гора" (1998), і "Римські сонети", які побачили світ окремим виданням 2001 року, і ось ця ґрунтовна книга – "Нетонучий ковчег".
На відміну від інших поетів, сонети о. В. Б. Мендруня мають чітке релігійно-національне спрямування, формують у читача цілісний християнський світогляд, особливо в наш час – час матеріальної глобалізації та секуляризації, який дезорієнтує і руйнує людські душі.
Отож, дорогі друзі, читайте сонети о. В. Б. Мендруня – і не пошкодуєте.

Томаш Галік
НІЧ СПОВІДНИКА.
Парадокси малої віри у постоптимістичну епоху.
– Львів: Місіонер, 2010. – 288 с.

У шістнадцяти есеях відомого чеського філософа і богослова, Томаша Галіка, розглядаються духовні та суспільні проблеми сучасності, такі як ескалація насильства, роль ЗМІ, взаємопроникнення культур, діалог науки та віри тощо, а також дозрівання людини у кризових ситуаціях. Осереддя християнства, великодню історію про хрест та Воскресіння, автор розуміє як заклик пережити крах та «набрати другого дихання». Треба перейти від «примітивної віри» до «християнства другого дихання» – до відваги прийняти життя з усіма його парадоксами та таїнствами.
Читач знайде тут критичні роздуми про стан суспільства, про сучасні перетворення релігії, гумористичні шпильки на адресу священиків, філософські розважання над парадоксальними біблійними висловами та психологічні спостереження автора, що випливають з його багаторічного досвіду духовного супроводу людей, які шукають відповіді на складні життєві питання.

З ПИТАНЬ ПРИДБАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

звертатися за адресою:
вул. Б. Хмельницького, 40
м. Львів, 79019,

тел.: 0952602157, (032) 272-90-80
shop@missioner.com.ua
http: www.missioner.com.ua

ПОЛИНЬ У ВИР
УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ

Невмируще джерело українських традицій живуть і надихає нас у житті. Століттями наші предки створювали чудові зразки, які є свідченням глибокої духовності та високої культури нашого народу. Наші традиції завжди актуальні, вони ніколи не виходять з моди.

ЗАВІТАЙТЕ У КРАМНИЦЮ «ТРАДИЦІЇ» у Львові, в якій зможете віднайти найкращі зразки традиційного церковного та народного вбрання.

ЦЕРКОВНІ РИЗИ ТА АТРИБУТИКА:
Фелони, стихарі, далматинки, священичі ряси та сорочки. Фурнітура для церковних риз, хрести ручної роботи, церковні тканини.

НАРОДНЕ ВБРАННЯ:
Вишиті сорочки – дитячі, жіночі та чоловічі, вишивані рушники.
Прокат вишитих сорочок.

Адреса крамниці «ТРАДИЦІЇ»:
вул. Валова, 23, м. Львів,
тел.: (03-22) 235-50-64

Крамниця працює:
від понеділка до п'ятниці: 10:00 – 19:00 год.
В суботу і неділю: 11:00 – 16:00 год.